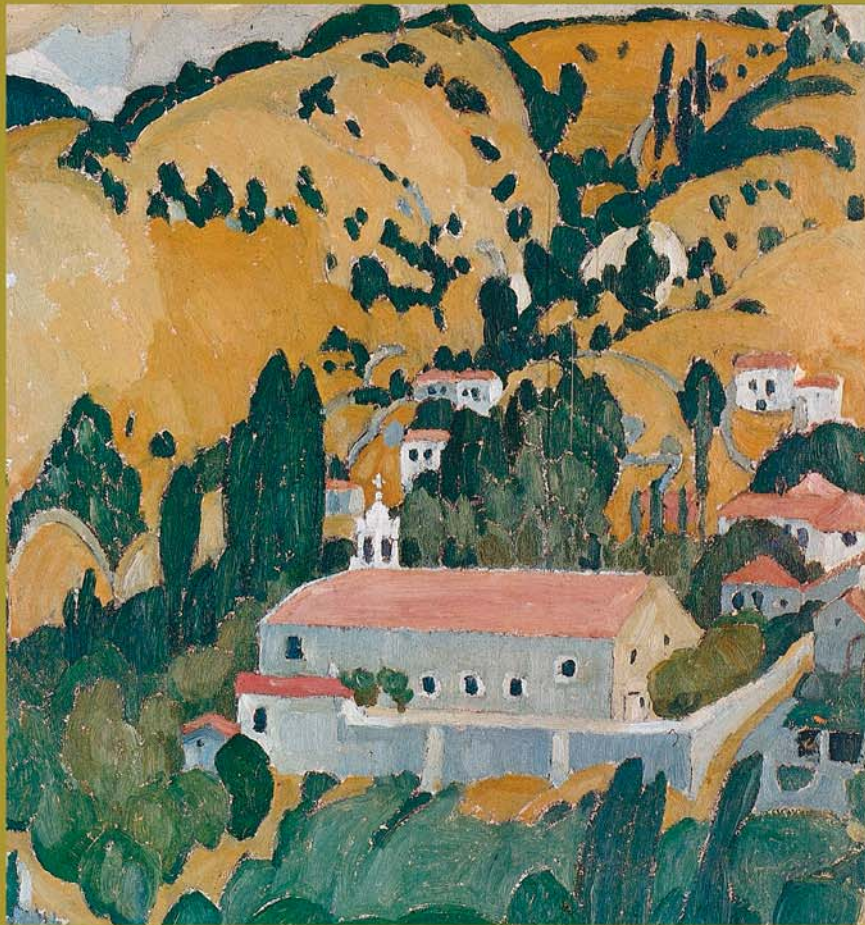

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔτος 61 – Τεύχος 10

Νοέμβριος 2012

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδου Εκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς
Ἱπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας κ. Κύριλλος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἀλέξανδρος Ἰ. Κατσιάρας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2011 ΜΕ ΕΝΙΑΥΣΙΑ ΘΗΤΕΙΑ: Ἀρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, Ἀρχιμ. Σωτήριος Κοσμόπουλος, Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Κόκλας, Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Γκουρβέλος, Πρωτ. Θεμιστοκλῆς Χριστοδούλου, Καθηγ. Κων/νος Κορναράκης – ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΓΛΗΣ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη. – ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χαράλαμπος Κωστόπουλος – ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη, Κων. Χολέβας καί Βασίλειος Τζέρπος. – ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος. Ἰπεύθυνος Τυπογραφείου: Χ. Κωβαίος, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα, Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380. Τιμή τεύχους 1 € (γιά ἄσους δέν τό δικαιοῦνται δωρεάν).

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
e-mail: efimerios@ecclesia.gr

Ἐξώφυλλο: Σ. Παπαλουκάς, χωριό στή Λέσβο (λεπτομέρεια).

Τό Περιοδικό «Ἐφημέριος» δέν εὐθύνεται γιά τό γλωσσικό ἴδιωμα τῶν ἀρθρογράφων του.

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Έτος 61

Νοέμβριος 2012

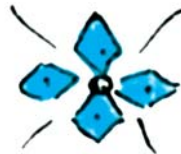
Τεύχος 10

Περιεχόμενα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΣΙΑΡΑ Είσοδικόν	3
ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΑΦΟΥΛΙΔΗ Τά Μυστήρια, τό κέντρο τῆς ἐν Χριστῷ ὑπαρξῆς (β΄)	4
ΠΡΩΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Ποιά εἶναι ἡ φύση τῶν παραβολῶν τοῦ Κυρίου;	7
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ Ὁ συνοροτασμός τῶν ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (13 Νοεμβρίου)	8
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΙΩΤΟΓΛΟΥ Βασικά θέματα τῆς κατήχησης	11
ΑΡΧΙΜ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Κυριακή ΙΑ΄ Λουκά	13
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ Ἡ αἰρετική Χριστολογία τῶν Ἀντβεντιστῶν τῆς Ζ΄ Ἡμέρας	16
ΠΡΩΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΛΛΙΑΝΟΥ Ὀδοιπορία στ' ἄθωνικά μονοπάτια. Σχέδιο γιά μιᾶ θεραπευτική περιήγηση	19
ΠΑΝΙΕΡ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ Ἡ θεολογική σημασία τῶν ἱερῶν ἀμφίων	13
ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ Μιά ἀλλιώτικη μαρτυρία πιστότητας καί ὑπομονῆς	24
Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου	27
Βιβλιοπαρουσίαση	28
Μηνολόγιο	29
Ἐφημεριακά	31

«Ὁ εὐσπλαγχνος, ὡς ὁ ἀγαθὸς Σαμαρεΐτης ὁ ἐλεήσας τὸν περιπεσό-
ντα εἰς τοὺς ληστὰς καὶ σώσας αὐτόν τῆς ἀπωλείας, διατελεῖ ἀεὶ πρό-
θυμος νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῶν δεομένων τῆς βοηθείας αὐτοῦ. Ὁ
εὐσπλαγχνος τέρπεται ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς ἀγαθοεργίας καὶ πληροῦται
εὐφροσύνης θεραπεύων τὰ πάθη τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Ὁ
εὐσπλαγχνος ἐπιθυμεῖ νὰ ἄρῃ τὴν δυστυχίαν ἐκ τοῦ κόσμου καὶ νὰ
ἐκχύσῃ τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀγαλλίασιν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ὁ
εὐσπλαγχνος ἠγάπησε τὸν ἄνθρωπον καὶ εἶναι ἔτοιμος ὡς ἀληθὴς μα-
θητῆς τοῦ Κυρίου νὰ παράσχῃ ἑαυτόν θυσίαν ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως
τῆς εἰρήνης καὶ τῆς χαρᾶς ἐν τῷ κόσμῳ· ἀφειδῆς ἐν πᾶσι παρέχει ἔτοι-
μος ἐκ τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἐπικαλεῖται καὶ τὴν τῶν φιλανθρώπων ἀρωγὴν,
ὅπως βοηθήσῃ τοῖς πενομένοις. Ὁ εὐσπλαγχνος οὐ λογίζεται πόνον τὸν
ὑπὲρ τῆς ἀγαθοεργίας κάματον, τὸ ἰλαρὸν μειδίαμα τοῦ ἀπολαύσαντος
τῆς εὐεργεσίας αὐτοῦ ἐξέκρουσε πᾶν συναίσθημα πόνου καὶ ἐπλήρωσε
μυστικῆς εὐφροσύνης τὴν καρδίαν του· ὁ εὐσπλαγχνος σπεύδει παντα-
χοῦ ὅπου ὁ στόνος τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος καλεῖ αὐτόν· δέν
ἀρκεῖται εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ πάσχοντος σώματος τοῦ πλησίον αὐτοῦ,
ἐπιποθεῖ τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ σπεύδει πρὸς θεραπείαν
αὐτῆς».

(Ἁγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως,
«Περὶ Εὐσπλαγχνίας» Ἄπαντα, τ. Ε΄,
Ἔκδοσις Ἰ. Μ. Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης, σσ. 375-376)

Σεβαστοί πατέρες,

στό τεύχος Νοεμβρίου 2012, πού έχετε στά χέρια σας, θά βρεΐτε στά *Προσόμοια* τό β' μέρος τοῦ ἄρθρου τοῦ π. Χρήστου Καραφουλίδη «Τά Μυστήρια, τό κέντρο τῆς ἐν Χριστῷ ὕπαρξης». Ὁ π. Κωνσταντίνος Παπαθανασίου μᾶς ἐξηγεῖ «Ποιά εἶναι ἡ φύση τῶν παραβολῶν τοῦ Κυρίου» στή στήλη *Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι*, ὁ κ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς στή στήλη *Πρός Ἐκκλησιασμόν* ἔχει ὡς θέμα «Ὁ συνορτασμός τῶν Ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ» καί ὁ κ. Ἀλέξανδρος Καριώτογλου ἀναφέρεται σέ «Βασικά θέματα τῆς κατήχησης» στή στήλη *Πρός Κατήχησιν*.

Ἡ «Παραβολή τοῦ Μεγάλου Δείπνου» (Λουκ. 14, 16-24) εἶναι τό θέμα πού ἀναλύει ὁ π. Νικόδημος Εὐσταθίου στή *Διακονία τοῦ Λόγου* καί «Ἡ αἰρετική Χριστολογία τῶν Ἀντβεντιστῶν τῆς Ζ' Ἡμέρας» τό θέμα τοῦ π. Βασιλείου Γεωργοπούλου στή στήλη *Πρός Διάκρισιν*. Στίς *Ἐφημεριακές Ἰχνηλασίες* ὁ π. Καλλιανός ἀναφέρεται σέ «Ὀδοιπορία στ' ἄθωνικά μονοπάτια... Σχέδιο γιά μία θεραπευτική περιήγηση» καί στή στήλη *Παράδοση καί Συνέχεια* φιλοξενεῖται ἀπόσπασμα ἀπό τήν εἰσήγηση τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Ἀχελῶου κ. Εὐθυμίου «Ἡ θεολογική σημασία τῶν ἀμφίων» στό πλαίσιο τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Ἐφημερίου στό θέμα «Τά ἱερά ἄμφια καί ἡ ἐξωτερική περιβολή τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου».

Στό *Συναξάριον* θά διαβάσετε «Μία ἀλλιώτικη μαρτυρία... πιστότητας καί ὑπομονῆς», πού μᾶς ἔστειλε ὁ π. Χρυσόστομος Κουλουριώτης, στή *Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου* ὁ κ. Σταῦρος Τερζῆς συνέλεξε τίτλους καινούργιων βιβλίων καί ἡ κ. Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη παρουσιάζει στή *Βιβλιοπαρουσίαση* βιβλία πού λάβαμε καί πολλές εἰδήσεις στό *Μηνολόγιο*. Τέλος ὁ π. Γεώργιος Βαμβακίδης στά *Ἐφημεριακά* ἀσχολεῖται μέ θέματα πού προκύπτουν ἀπό τήν ὑπαγωγή τῶν κληρικῶν στό Ἐνιαῖο Μισθολόγιο.

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας,
Διευθυντής Σύνταξης

Τά Μυστήρια, τό κέντρο τῆς ἐν Χριστῷ ὑπαρξῆς (β')

π. Χρήστος Καραφουλίδης,
Ἱ. Μητρόπολις Φλωρίνης, Πρεσπῶν καί Ἑορδαίας

ΟΛΕΣ ΑΥΤΕΣ τίς ἐνέργειες τῶν μυστηρίων τίς ἐπεσήμανε μέ θεολογικό τρόπο ὁ Νικόλαος Καβάσιλας, λέγοντας ὅτι τό βάπτισμα ἀνέπλαθε καί ἀναγεννοῦσε τόν ἄνθρωπο, τό χρίσμα ἦταν τό μυστήριο πού ἔδινε κίνηση καί τελειοποιοῦσε τόν ἄνθρωπο καί, τέλος, ἡ Θεία Εὐχαριστία ἦταν αὐτή πού ἔτρεφε συνεχῶς τήν ὑπαρξή, διατηρώντας τήν στή ζωή¹¹. Στά μυστήρια εἰκονίζοταν ἡ ταφή τοῦ Χριστοῦ καί ἐξαγγελλόταν ὁ θάνατός Του: «Ἐπί γάρ τῶν μυστηρίων τῶν ἱερῶν τήν ταφήν αὐτοῦ γράφοντες καί τόν θάνατον αὐτοῦ καταγγέλλοντες»¹². Τά μυστήρια ἦσαν ἡ ἀφορμή νά γεννηθοῦμε, νά μορφοποιηθοῦμε καί νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Σωτήρα μας.

Ὅλα τά μυστήρια κατά τόν Καβάσιλα γίνονταν πύλες, ὁδοί, θυρίδες γιά νά εἰσχωρήσει ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης μέσα σέ αὐτόν τόν ἀμαυρωμένο καί σκοτεινό κόσμο τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς, μέ ἀποτέλεσμα ἡ εἴσοδος Του νά θανατώνει τά ἐγκόσμια καί νά ἀνασταίνει τά ὑπερκόσμια. Αὐτό πραγματοποιεῖται μόνο ἀπό τό Φῶς τοῦ κόσμου, μόνο ἀπό τόν Χριστό, ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται σέ κάθε σπίτι. εἶναι λαμπρότερος ἀπό τό φῶς τοῦ ἡλίου καί φωτίζει τά πάντα, «Καθάπερ γάρ ἐν οἰκίᾳ τῆς ἀκτίνος εἰσελθούσης ὁ λύχνος οὐκέτι τάς ὄψεις τῶν ὀρώντων εἰς ἑαυτόν ἐπιστρέφει...»¹³. Ἔτσι οἱ ἄνθρωποι δέν ἐπικεντρώνουν πλέον τά βλέμματά τους στό λυχνάρι, ἀλλά στή λαμπρότητα τοῦ Ἥλιου πού νικάει τήν θαμπή λάμψη πού ὑπῆρχε προτύτερα. Ἐπομένως, ὅταν εἰσέρχεται ἡ λαμπρότητα τῆς ζωῆς τῶν ἐσχάτων μέσω τῶν μυστηρίων καί παραμένει στήν ψυχή κάθε ὑπαρξῆς, τότε νικεῖται αὐτή ἡ ζωή, ἡ σαρκική, ἡ κοσμική, ἡ ζωή πού περιβάλλει τήν φεύτικη ὁμορφιά αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Αὐτόν τό δρόμο ἔδειξε ὁ Χριστός μέ τόν ἐρχομό του στόν κάθε ἄνθρωπο. Ἀνοίγοντας τήν πύλη, ἀνοίξε διάπλατα τήν εἴσοδο σέ ὅλο τόν κόσμο. Καί ὅταν πῆγε στόν Πατέρα του, ἄφησε τήν πόρτα ἀνοιχτή γιά νά μπορεῖ νά ἔχει ἐπαφή καί νά παραμένει αἰωνίως μαζί μέ τούς ἄνθρώπους. Αὐτή ἡ πύλη δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, πού δέν τήν κατεβαίνουν μόνο οἱ ἄγγελοι ἀλλά καί Αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. «Καί αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ, δι' ἧς οὐ μόνον ἄγγελοι καταβαίνουν εἰς τήν γῆν, ἀλλά καί αὐτός ὁ τῶν ἀγγέλων Δεσπότης»¹⁴, ὅπως ἔλεγε ὁ Καβάσιλας. Ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος καταδέχθηκε νά βαπτιστεῖ, ἄν καί δέν εἶχε ἀνάγκη τό βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου, ἀνοίξε τόν οὐρανό καί ἔδωσε τήν εὐκαιρία στήν ἀνθρώπινη ὑπαρξή νά ἀτενίσει τήν πύλη τοῦ οὐράνιου χώρου, ἀλλά καί ταυτόχρονα διακήρυξε μέ τήν ἐνέργειά του, ὅτι ὁποῖος δέν βαπτιστεῖ, δέν μπορεῖ νά εἰσέλθει στήν αἰώνια ζωή, ὑποδηλώνοντας ὅτι τό λουτρό τοῦ βαπτίσματος εἶναι ἡ εἴσοδος καί ἡ

πύλη, ούτως ώστε να αναγεννηθεί και να μπορέσει να φθάσει το ανθρώπινο γένος στην τελειότητα γνώση της αγαθότητας και φιλανθρωπίας Του.

Τέτοια υπήρξε η αγάπη της δικαιοσύνης Του πού όχι μόνο άνοιξε τις πύλες, αλλά εισήλθε μέσα από αυτές και δικαίωσε την ανθρώπινη ύπαρξη. Πρώτα δικαιώθηκε επειδή τή λύτρωσε από τά δεσμά και τήν ένοχή πού τήν άκολουθοῦσε και έπειτα μέ τό σωτήριο θάνατό Του πλήρωσε τήν άστοχία της. Έκανε τήν ύπαρξη τοῦ ανθρώπου όντως έλευθερη, συμφιλιώνοντάς την μέ τόν Πατέρα Του, αλλά και κάτι παραπάνω, «έδωκεν ήμίν έξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι» (Ιωάν. 1, 12). Από τή μία, σύναψε σχέση μαζί της μέ τή σάρκα πού προσέλαβε και, από τήν άλλη, πήρε τή σάρκα κάθε ύπαρξης και τήν έκανε σάρκα Του μέ τή δύναμη τών άγιών μυστηρίων. Μέ αυτόν τόν τρόπο εισήλθε στις ψυχές ή δικαιοσύνη Του, ή έν Χριστῷ υπόστασή Του. Μέσω τών μυστηρίων δόθηκε στις ανθρώπινες υπάρξεις ή ευκαιρία να γνωρίσουν και να ζήσουν τήν πραγματική δικαιοσύνη¹⁵.

Συνεχίζοντας ό Καβάσιλας, έλεγε ότι αυτές οι πύλες, οι θυρίδες, οι όδοι τών ιερών μυστηρίων, είναι πολύ ανώτερες και ώφελιμότερες από τις πύλες και τις όδούς τοῦ παραδείσου. Γιατί εκείνες δέν άνοιγαν σέ κανένα πού δέν είχε περάσει προηγουμένως από αυτές και μπορούσαν να οδηγήσουν έξω από τόν παράδεισο όσους είχαν εισέλθει μέσα. Αυτές οδηγούσαν μόνο στόν παράδεισο, χωρίς να βγάζουν κανένα έξω. Εκείνες μπορούσαν να κλείσουν όπως και έκλεισαν. «Αὔται αἱ πύλαι τῶν τοῦ παραδείσου πυλῶν πολλῶ σεμνότεραι καί λυσιτελέστεραι... ἐπί δέ τούτων παντάπασι τό παραπέτασμα καί τό μεσότοιχον ἐλύθη καί ἀνηρέθη»¹⁶. Μέ τήν εμφάνιση τών μυστηρίων αυτόμάτως έξαφανίστηκε ό τοίχος, τό παραπέτασμα και κάθε τί πού θά ήταν εμπόδιο. Έτσι, πλέον, ήταν άδύνατο να ύψωθεί ξανά φραγμός, να υπάρξει χωρισμός και απομόνωση τοῦ ανθρώπου. Όλα αυτά τά έφερε ό Χριστός στόν κόσμο μέ τήν εισοδό Του, ώστε μέ τά μυστήρια να γίνουμε μέτοχοι στό θάνατό Του και κοινωνοί τοῦ ιεροῦ πάθους Του, γιατί αυτός ήταν ό μοναδικός τρόπος για να ξεφύγουμε από τό θάνατο και να γευθοῦμε τήν ανάστασή Του.

Είδαμε ότι ό άγιος Νικόλαος Καβάσιλας χρησιμοποίησε για τά μυστήρια έκφράσεις όπως: «πύλη», «όδός», «θυρίδες» και άλλες παρόμοιες έκφράσεις για να καταδείξει τά ανοίγματα, από τά όποια προσπαθοῦσε να εισαχθεῖ και να αποκαλυφθεῖ ή ζωή τοῦ Θεοῦ στόν κόσμο. Ταυτοχρόνως, τά μυστήρια ήταν τά σημεία ή ακόμη οι διαδικασίες, όπου οι διάφορες λειτουργίες της ανθρώπινης υπόστασης έγκεντριζόνταν στόν Χριστό απολαμβάνοντας τήν άθανασία της ζωής. Ήταν μία κυτταρική αναγέννηση πού έγινε αιτία να διατηρεῖται ζωντανό όχι μόνο τό σῶμα, αλλά και όλα τά βιώματά του, απαγορεύοντας να νεκρωθεῖ ό ψυχικός κόσμος τοῦ ανθρώπου διότι έγκεντριζόταν μέ τό βάπτισμα στό θάνατο και στή συνέχεια στην ανάσταση τοῦ Χριστοῦ, φθάνοντας στό μέγιστο της αναγέννησης, στην αληθινή ζωή¹⁷.

Ήν και δέν προσπαθεῖ ή ανθρώπινη ύπαρξη ούτε κοπιάζει μετέχοντας στα μυστήρια, έν τούτοις διατρανώνει τόν άγώνα Έκείνου, τιμᾶ τή νίκη Του, προσκυνᾶ τά τρόπαιά Του και κάνει φανερή τήν άδρήριτη αγάπη για τό νικητή. «Ταῦτα γάρ ποιούσιν ό Χριστός ἐπιδημεῖ καί ἐνοικεῖ καί συνάπτεται καί προσφύεται... καί κοινωνούς ποιεῖται της νίκης»¹⁸. Φυσικά πάνω απ' όλα χαιρεται ό ἴδιος ό Χριστός, γιατί

θέλει νά βλέπει νά δοξάζεται καί νά στεφανώνεται ὁ θαυμαστής του, ὅπως ἔλεγε ὁ Καβάσιλας. Αὐτή τή δύναμη ἔχουν τά μυστήρια, τό βάπτισμα, τό ἅγιο μύρο καί ἡ Θεία Εὐχαριστία. Διότι συμμετέχοντας στά μυστήρια κατατροπώνεται, ἐξευτελίζεται καί ἀπομακρύνεται ὁ χαιρέκακος διάβολος ἀπό τόν ἄνθρωπο. Δέν ἦταν, λοιπόν, παράξενο οὔτε ἦταν ἀταίριαστο νά πηγαίνει πρὸς τά στεφάνια, πρὸς τήν δόξα μέσα ἀπό τά μυστήρια. Ἔτσι, αὐτή ἦταν ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ στήν ὁποία συνεισέφερε κάτι καί ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξὴ «Ἦν συνίστησι μὲν τά μυστήρια, δοκεῖ δέ τί δύνασθαι πρὸς ταύτην καί τήν ἀνθρωπεῖαν σπουδήν»¹⁹.

Βλέπουμε, συνεπῶς, ὅτι τά μυστήρια ἀποτελοῦν τό κεντρικό θέμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Καβάσιλα, ἡ ὁποία δέν ἀντιλαμβάνονταν τά μυστήρια ὡς θρησκευτικά καθήκοντα, δέν τά κατέτασσε σέ ὑποχρεωτικά καί μὴ, δέν θεωροῦσε ὅτι ὑπῆρχαν σέ αὐτά ἐξωτερικά στοιχεῖα, τά λεγόμενα αἰσθητά σημεῖα, ἀλλὰ ὑπῆρχε ἡ λεγόμενη οὐσία τῶν μυστηρίων, πού ἦταν ἡ ἀόρατη θεία χάρη. Ἀκόμη δέν τά διέκρινε σέ ἐπαναλαμβανόμενα καί μὴ ἢ δέν τά ἀριθμοῦσε καί δέν τά ὀριζε ὡς ὁρατές τελετές πού μετέδιδαν τήν θεία χάρη ἀντικειμενοποιημένη καί ἀποθηκευμένη στό ἱερό καθίδρυμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι, μέ αὐτόν τόν λαθεμένο τρόπο, τά κατανόησαν καί τά κατασκεύασαν οἱ σχολαστικοὶ θεολόγοι καί τά καθιέρωσαν στή Δυτικὴ Ἐκκλησία. Γιὰ τόν Νικόλαο Καβάσιλα ὁ χωρισμός αὐτός ἦταν ἀνύπαρκτος. Τά μυστήρια γι' αὐτόν παρεῖχαν τήν ἐν Χριστῷ ἀνάπλαση καί ἔδιναν στόν ἄνθρωπο τήν συμβασιλεία μαζί μέ τή βασιλεία καί παρεῖχαν τό ὄντολογικὸ θεμέλιο γιὰ τήν ὀλοκλήρωσή του²⁰.

Μέσα σέ αὐτή τή μυστηριακὴ ὀλοκλήρωση ὁ Χριστός ἐνεργοῦσε ἀκτίστως μέ τή χάρη Του καί ὄχι μόνο ὡς πλάστης καί ἀλείπτης, ἀλλὰ καί ὡς ἐρωμένος, ὡς συναγωνιστής, ἀθλοθέτης καί στέφανος ὄλων τῶν πιστῶν²¹. Ἡ σύζευξη τοῦ Χριστοῦ μέ τόν πιστό, τόν ἔκανε νά ἀνασταίνεται, τόν ἀναβίβαζε ἀπό τή νέκρωση, ἀπό τή ἀμορφία, ἀπό τήν ἀφάνεια καί τήν ἀγνωσία, στήν ὄντως ὑπαρξή. Καί ὅλα τά πραγματοποιοῦσε μέ τήν πνευματικὴ ζωὴ καί τά μυστήρια, μέ τά ὁποῖα προσλάμβανε καί ἀποκοτοῦσε ἡ ὑπαρξὴ τό χριστοειδές εἶναι, τήν ἐν Χριστῷ ζωὴ.

Πλέον, ὁ ἄνθρωπος ἔγινε ἀληθινός, ἔγινε ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος, χριστοποιήθηκε. Σέ αὐτήν τήν ἐν Χριστῷ ζωὴ ὁ ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας τόνιζε ὅτι ἡ ἔνωση καί ἡ κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Χριστό κατορθώθηκε μέ ἀρκετούς τρόπους, ὅπως μέ τό «εἶναι» τοῦ ἀνθρώπου, μέ τήν κίνηση πού ἐνεργοποίησε τό εἶναι, μέ τή ζωὴ, μέ τή γνώση καί μέ τή βούλησή του²². Ὅλα αὐτά, ὅμως, ἔχουν ἀρχὴ τὴ γέννησή του, τό βάπτισμά του, πού προηγεῖται «νομοτελειακά» καί μετὰ ἀκολουθοῦν τά ἄλλα.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

11. Ν. Ματσούκα, ὁ.π., σελ. 126. // 12. *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Λόγος Α', 12. // 13. *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Λόγος Α', 14. // 14. *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Λόγος Α', 15. // 15. *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Λόγος Α', 19. // 16. *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Λόγος Α', 22. // 17. Π. Νέλλας, ὁ.π., σελ. 81. // 18. *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Λόγος Α', 27. // 19. *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Λόγος Α', 34. // 20. Π. Νέλλας, ὁ.π., σελ. 79. // 21. *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Δ', 30. // 22. Π. Νέλλας, *Ζῶν Θεοῦμενον*, ὁ.π., σελ. 134.

ΤΙΝΑ ΜΕ ΛΕΓΟΥΣΙΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΝΑΙ;

34. Ποιά εἶναι ἡ φύση τῶν παραβολῶν τοῦ Κυρίου;

Πρωτ. Κωνσταντίνου Παπαθανασίου,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Παλαιοῦ Φαλήρου, Ἰ.Μ. Νέας Σμύρνης

ΟΙ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ μέ τή χρήση παραβολικῆς γλώσσας ἀπό τόν Ἰησοῦ ὀνομάζονται παραβολές. Πρόκειται γιά ἀλληγορικές ἀφηγήσεις τοῦ Κυρίου, πού περιέχουν κάποιο δίδαγμα καί συνεπῶς ἀποβαίνουν διδακτικές ἀφηγήσεις γιά τούς μαθητές καί τά πλήθη.

Οἱ δύο πιό σπουδαῖες μορφές ὁμιλίας εἶναι ἡ παρομοίωση καί ἡ μεταφορά. Μέ τήν παρομοίωση ἕνα πράγμα συγκρίνεται μέ ἄλλο διαφορετικοῦ εἴδους καί ἡ ὁμοιότητα ἐκφράζεται μέ τό «ὡς», πού ἀποδίδεται σάν, λ.χ. ὁ Ἰησοῦς ἀποστέλλει τούς μαθητές του «ὡς ἄρνες ἐν μέσῳ λύκων» (Λκ. 10,3). Ἡ μεταφορά ἀποτελεῖ καλύτερη φιλολογική μορφή, ὅπου οἱ ποιότητες ἑνός πράγματος ἀποδίδονται κατευθεῖαν σέ ἄλλο χωρίς ἐξωτερικό σημεῖο σύγκρισης, λ.χ. «ὁμειεῖς ἐστε τό ἄλας τῆς γῆς» (Μτ. 5,13) ἢ «ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπό τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων» (Μκ. 8,15). Γενικά, ἡ παραβολή ἀποτελεῖ μιᾶ ἀνεπτυγμένη παρομοίωση, ὅπου ἡ ἀφήγηση, ἐνῶ εἶναι πλασματική, εἶναι πραγματική μέσα στή ζωή, σέ ἀντίθεση μέ τή μυθιστορία.

Ἦδη στίς ἐβραϊκές γραφές, ἄν καί οἱ μεγάλοι προφῆτες καί ὁ Ψαλμωδός κάνουν ἐκτεταμένη χρήση τῶν εἰκόνων καί τῶν μεταφορῶν, ἀναφέρονται δύο κλασικές παραβολές: Ἡ πρώτη ἀφορᾶ στήν

πρόκληση τοῦ προφήτη Νάθαν πρὸς τόν βασιλιά Δαβίδ, ὅπου τοῦ λέγει τήν ἱστορία τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπου μέ τή μία ἀμνάδα (Β΄ Βασ. 12,1-4)· καί ἡ δευτέρη εἶναι ἡ παραβολή τοῦ ἀμπελιοῦ ἀπό τόν προφήτη Ἡσαΐα, ὅπου ἀντί γιά ὠραῖα σταφύλια ἔκανε ξυνοστάφυλα (Ἡσ. 5,1-7). Πέραν αὐτῶν, ἀπαντοῦν συμβουλές μέ μορφή παροιμιῶν (Παρμ. 1,1-6), αἰνίγματα (Κριτ. 14, 10-18), χλευαστικά ἄσματα (Μιχ. 2,4· Ἀββ. 2,6), χρησμοί (Ἀριθ. 23,7.18) κ.ἄ.

Μέσα σέ αὐτό τό ἰουδαϊκό φιλολογικό περιβάλλον καταγράφονται στά ἱερά Εὐαγγέλια οἱ παραβολές τοῦ Κυρίου. Μέ τήν εἰσαγωγική τυπική φράση «ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», ἢ δευτερευόντως «τίνι ὁμοία ἐστίν» ἢ «τί-νι ὁμοιώσω αὐτήν» (Μτ. 13,24· Λκ. 13,18 κ.ἄ.), κατεξοχὴν ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος ἐκφράζεται διά παραβολῆς στό κεντρικό θέμα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν (δέκα φορές, ἀπό δύο φορές ὁ Μάρκος καί ὁ Λουκᾶς). Ἡ βασιλεία ἐν τέλει δέν μοιάζει μέ βασιλιά πού θέλησε νά τοῦ ἀποδώσουν λογαριασμό οἱ δοῦλοι του (Μτ. 18,23-35), ἀλλά τήν διατρέχει ἡ γενναιόδωρη φιλευσπλαχνία. Δέν εἶναι ἐπίσης ὁμοία μέ δίχτυ, ἀλλά μέ τό πιάσιμο ψαριοῦ καί μέ τό διαχωρισμό τοῦ καλοῦ ἀπό τό κακό (Μτ. 13,47).

Ὁ συνεορτασμός τῶν ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (13 Νοεμβρίου)

Τοῦ Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ,
Ἄναπλ. Καθηγητῆ Α.Π.Θ.

Ἄπό τίς σημαντικότερες πτυχές τῆς πνευματικῆς φυσιογνωμίας τῆς Θεσσαλονίκης εἶναι καί ἡ λειτουργική της παράδοση. Μία παράδοση –παλαιά ὅσο καί ἡ Ἐκκλησία αὐτῆς τῆς πόλης– πού φέρνει τή σφραγίδα τόσο τῆς ἁθωνικῆς - στουδιτικῆς μοναχικῆς λατρευτικῆς πράξης, ὅσο καί τῆς «ἀρχαίας πατρικῆς συνηθείας»¹, τῆς ἀσματικῆς δηλαδή ἢ ἐνοριακῆς τάξης. Σταθμός στήν ἱστορία τῆς πνευματικῆς αὐτῆς κληρονομιάς εἶναι ἡ ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης ἁγ. Συμεών († 1429) μεταρρύθμιση τοῦ διατηρηθέντος στήν Ἁγία Σοφία ἕως τήν ἐποχή ἐκείνη ἀσματικοῦ τυπικοῦ², ἀλλά καί οἱ κατά τίς ἀρχές τοῦ ΙΕ΄ αἰώνα μαρτυρούμενες ἰδιορρυθμίες τῆς λειτουργικῆς πράξης τῆς Θεσσαλονίκης³.

Μεταξύ τῶν ἰδιορρυθμιῶν αὐτῶν εἶναι καί ὁ συνεορτασμός, στίς 13 Νοεμβρίου, τῶν δύο μεγάλων ἱεραρχῶν, ἀρχιεπισκόπων καί διδασκάλων: τοῦ ἁγ. Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου ΚΠόλεως τοῦ Χρυσοστόμου καί τοῦ ἁγ. Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ. Τῆ σχετική πληροφορία μᾶς τή δίδει ὁ ἅγιος Συμεών Θεσσαλονίκης στό ἀνέκδοτο ἔργο του «Διάταξις»⁴, ὅπου διασώζονται καί τροπάρια τοῦ ἰδίου ἀφιερωμένα στόν ἅγιο Γρηγόριο⁵.

Στό Ἑορτολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς τιμᾶται δύο

φορές· μία τή 14η Νοεμβρίου, ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς του (τό 1359)⁶ κατά τήν πληροφορία τοῦ μαθητοῦ του Φιλοθέου Κοκκίνου, ὁ ὁποῖος συνέταξε καί τήν ἀκολουθία του καί συνέβαλε στή μέ συνοδική πράξη ἐπίσημη ἔνταξή του στό ἀγιολόγιο τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1368⁷, καί μία, ἀπό μετάθεση, τή Β΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν ὡς προέκταση τῆς ἑορτῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑπέρμαχος τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἅγιος Γρηγόριος.

Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ ἡ παράδοση τῆς Μ. Λαύρας, ὅπου, σύμφωνα μέ χειρόγραφα τοῦ ΙΖ΄-ΙΗ΄ αἰώνα, ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου εἶχε μεταφερθεῖ τήν 5η Νοεμβρίου⁸. Τούς τελευταίους αἰῶνες ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου τή 14η Νοεμβρίου ἔχει ἀτονήσει ὑπέρ τῆς ἑορτῆς πού καθιέρωσε ὁ Πατριάρχης Φιλόθεος ὁ Κόκκινος τή Β΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν⁹. Σέ ναούς ὅμως πού τιμῶνται στό ὄνομά του, ὅπως π.χ. σ΄ αὐτόν τῆς Θεσσαλονίκης, τή 14 Νοεμβρίου ὁ ἅγιος ἐορτάζεται πανηγυρικά.

Τό ζήτημα ὅμως εἶναι γιατί στή Θεσσαλονίκη τήν ἐποχή τοῦ ἁγ. Συμεών ἡ μνήμη τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ εἶχε μετατεθεῖ ἀπό τή 14η στή 13η Νοεμβρίου καί συνεορταζόταν μέ τή μνήμη τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Στήν ἀγιολογική καί ἐορτολογική μας πράξη δέν εἶναι ἄγνωστο τό φαινόμενο αὐτό. Δύο χαρακτηριστικά παραδείγμα-

τα: α) ἡ μετάθεση τῆς μνήμης τοῦ ἁγ. Ἰω. Χρυσόστομου ἀπό τῆ 14ῃ Σεπτεμβρίου, ἡμέρα τῆς κοίμησής του, στή 13ῃ Νοεμβρίου ἡμέρα τῆς ἐπανόδου του στήν Πόλη ἀπό τήν ἐξορία¹⁰. Καί τοῦτο γιά νά μή συμπίπτει μέ τήν ἑορτή τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. β) Τῆ μετάθεση τῆς μνήμης τῆς ὁσ. Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ἀπό τήν 1ῃ Ἀπριλίου καί τοῦ ὁσ. Ἰωάννου τῆς Κλίμακος ἀπό τήν 30ῃ Μαρτίου στήν Δ΄ Κυριακή καί Ε΄ τῶν Νηστειῶν ἀντίστοιχα, μιά καί ἡ ζωή καί τό παράδειγμά τους ταιριάζουν ἄμεσα μέ τό πνεῦμα τῆς περιόδου αὐτῆς¹¹.

Μέσα στή γενικότερη αὐτή ἐορτολογική ἀρχή καί λειτουργική σκοπιμότητα δέν εἶναι παράξενο αὐτό πού συνέβη, ἔστω καί σέ τοπικό ἐπίπεδο, καί μέ τόν ἁγ. Γρηγόριο. Ὑπάρχουν ὅμως καί εἰδικότεροι λόγοι πού, ὅπως φαίνεται συνέβαλαν στήν ἐξέλιξη αὐτή. Εἶναι πολύ πιθανό λοιπόν τῆ μετάθεση τῆς μνήμης του νά τήν ἐπέβαλε καί ἡ ἑορτή τοῦ ἁγ. Φιλίππου. Κατά παλαιά μοναχική παράδοση οἱ ἑορτές τῶν ἁγίων ἔρχονται ὡς πρός τήν τιμῆ μετά τίς ἑορτές τῶν ἀποστόλων¹². Θά ἦταν ἐπομένως δύσκολο νά ἀναδειχθεῖ ἡ μνήμη τοῦ ἁγ. Γρηγορίου, ἑνός νεοφανοῦς μάλιστα ἁγίου στίς 14 Νοεμβρίου, ἡμέρα μνήμης τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου. Ἡ μετάθεση τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τήν προηγούμενη συνέβαλε ἀναμφίβολα στήν ἔξαρση καί ἀναβάθμιση τῆς τιμῆς του.

Καθοριστικό ρόλο στήν ἔξαρση τῆς μνήμης τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τῆ 13ῃ Νοεμβρίου εἶχε καί ἡ θεώρησή του ὡς ἰσοτίμου μέ τόν ἰ. Χρυσόστομο¹³. Στίς παλαιές τοιχογραφίες, οἱ ὁποῖες πολύ ἔνωρις μετά τό θάνατό του διακόσμησαν τούς ἰ. Ναούς τοῦ Ἀγίου Ὁρους καί διαφόρων πόλεων τῆς Μακεδονίας, χαρακτηρίζεται ὡς «νέος Χρυσόστομος»¹⁴. Ὁ ἴδιος ὁ

Παλαμᾶς, κατά τή μαρτυρία τοῦ Πατριάρχου Φιλοθέου Κοκκίνου, θεωροῦσε τό Χρυσόστομο «ὁμότροπόν τε καί προσφιλή καί σύνοικον»¹⁵.

Πράγματι οἱ δύο μεγάλες μορφές τῆς Ἐκκλησίας μας τοποθετοῦνται παράλληλα, τόσο σέ θεολογικό, ὅσο καί σέ ποιμαντικό ἐπίπεδο. Ἀρχιερεῖς, διδασκαλοὶ καί ποιμένες καί οἱ δύο. Ἐραστές τῆς «σοφίας –πού– φωτιεῖ πρόσωπον συνετοῦ». Ἐπεδίωξαν τήν ἀνωτάτη φιλοσοφία καί τόν ἔνδον φωτισμό καί ἀναδείχθηκαν ἔσοπτρα ἀκηλίδωτα τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας θεόπνευστα ὄργανα. «Χρυσόπνοον στόμα τῆς χάριτος» καί «θεολογίας ὑψηλῆς ἢ ἀκρίβεια»¹⁶ ὁ Χρυσόστομος. «Πυρίπνοον στόμα τῆς χάριτος» καί «τῶν θεολόγων ὑπέρμαχος ἀπροσμάχητος»¹⁷ ὁ Παλαμᾶς. Μέ τή ρομφαία τοῦ δυνατοῦ διέκοψε, ὁ Χρυσόστομος, «τάς γλωσσαλγίας τῶν αἰρέσεων» καί τοῦ Ἀρείου κατίσχυε «τό ἀλλόφυλον φρύαγμα»¹⁸. Μέ τή σοφία τήν κρείττονα καί τῆς διάνοιαις τήν καθαρότητα, ὁ Παλαμᾶς, «τήν ὀφρύν Βαρλαάμ, καί πᾶσαν τήν δύναμιν αἰρετικῶν ὡς ἰστόν διεσκόρπισεν»¹⁹.

Ὁ μέγας ἡσυχαστής καί Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ἔζησε τήν ἴδια πικρή ἐμπειρία τῆς ἐξορίας ὅπως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Τούς ἔνωσε ὁ ἴδιος ἔνθεος ζῆλος γιά τήν Ἐκκλησία καί τόν ἄνθρωπο. Ὁ πρῶτος ἐκφράζοντας τήν ἐμπειρία ὅλων τῶν ἁγίων Πατέρων πολέμησε τόν ὀρθολογισμό τοῦ 14ου αἰώνα καί διαφύλαξε τήν ὀρθόδοξη πίστη ἀπό τόν κίνδυνο τοῦ ἀγνωστικισμοῦ καί τοῦ πανθεϊσμοῦ, ἀναπτύσσοντας τή θεμελιώδη ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας γύρω ἀπό τό μυστήριο τῆς ἀδιαιρέτου διαιρέσεως τῆς οὐσίας καί ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό καί κατά τόν Ἱερό Ὑμνογράφο

ὅσοι διαβάζουν τὰ συγγράμματά του «γνώσιν μυοῦνται Θεοῦ, καί ἔμπλεοι δείκνυνται σοφίας πνευματικῆς, καί τὴν ἄκτιστον χάριν καί τὴν ἐνέργειαν, τοῦ Θεοῦ θεολογοῦσι»²⁰.

Ὅσοι μελετοῦν καί τὰ ἔργα τοῦ ποιμένου καί διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀναγνωρίζουν τὴ μία θεολογία τῆς Ἐκκλησίας, πού μᾶς παιδαγωγεῖ πρὸς τὰ ἔσχατα μέσα ἀπὸ τὴν ὀρθή πρὸς τὸ Θεὸ πίστη καί τὸν διὰ τῆς μετανοίας καί τῆς προσευχῆς φωτισμὸ τοῦ σκοτασμοῦ τῆς ψυχῆς μας.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Διάλογος, ΞΑ', PG 155, 512D.

2. Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, *Τὸ λειτουργικὸν ἔργον Συμεών Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης (Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν καί θεωρίαν τῆς θείας λατρείας)*, Θεσσαλονίκη 1965, σσ. 149-157.

3. Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, *Ἰδιορρυθμίες τῆς λειτουργικῆς πράξεως τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τίς ἀρχές τοῦ 15' αἰῶνος*, ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν τόμο ΚΒ' Δημήτρια - Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο, Χριστιανικὴ Θεολογία - Παλαιολόγειος ἐποχή, Θεσσαλονίκη 1989.

4. Κώδ. Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἑλλάδος 2047. Βλ. καί Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, *Τὸ λειτουργικὸν ἔργον Συμεών Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης*, σ. 47.

5. Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, ὁ.π., σσ. 88, 107. ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, *Συμεών Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, Τὰ λειτουργικὰ συγγράμματα, Ι: Εὐχαί καί ὕμνοι*, Θεσσαλονίκη 1968, σσ. 120-121, 132-133.

6. ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ, *Ἀγιολογικά ἔργα. Α' Θεσσαλονικεῖς ἅγιοι*, ἔκδ. Δ. Γ. Τσάμη, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 563. Κατ' ἄλλους ὁ ἅγιος Γρηγόριος κοιμήθηκε τὸν Αὐγούστο τοῦ 1359. Βλ. J. DAROUZES, «Notes d'histoire des textes», *Revue des Études Byzantines*, τ. 21 (1963) 238.

7. ANTONIO RIGO, «La canonizzazione di Gregorio Palama (1368) ed alcune altre questioni», *Rivista di Studi Bizantini e Neellenici* 30 (1993) 155-202.

8. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ, ὅπως ἐπίσης γιὰ τὴ διάδοση καί ἔνταξη τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ στά λειτουργικὰ βιβλία βλ. Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ, «Μαρτυρίες περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ στὸ Ἅγιον Ὄρος», *Κληρονομία* 28 (1996) 9-30.

9. Γιὰ τίς διαφορετικὲς ἀπόψεις ὡς πρὸς τὴν πατρότητα τῆς καθιέρωσης τῆς ἐν λόγῳ ἐορτῆς

Οἱ δύο Πατέρες εἶναι ὑποδείγματα ἀναγωγῆς ἀπὸ τὴν πράξη στὴ θεωρία, μεγαλοφωνότατοι κήρυκες τῆς μετανοίας, ἥλιοι πολύφωτοι τῆς οἰκουμένης, «κοινὸν πρυτανεῖον» τῆς σωτηρίας μας, θερμοὶ τῆς πίστεως προστάτες, τῆς εὐσεβείας ὑπέρμαχοι καί τῆς ἀσεβείας ἀντίπαλοι, ὄντως καθηγεμόνες καί διδασκαλοὶ, μεσίτες «τοῦ Θεοῦ καί ἀνθρώπων ὑπέρλαμπροι». Γι' αὐτὸ καί ὁ συννεορτασμὸς τους ἦταν εὐκαιρία τιμῆς τοῦ ὀνόματός τους, ἀλλὰ καί δυνατότητα μίμησης τοῦ παραδείγματός τους.

βλ. Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ θαυματουργοῦ τοῦ Παλαμᾶ, ἥτις ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀγνωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου τοῦ Κοκκίνου, κριτικῶς δέ ἀποκατασταθεῖσα ὑπὸ τοῦ διακόνου Βασιλείου Ε. Βολουδάκη, νῦν πρῶτον τύποις ἐκδίδεται πλήρως, εἰς τὰς ἐκδόσεις «Ἄθως», ἐν Πειραιεῖ 1978, σσ. 35-38. Βλ. καί Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ, ὁ.π., σ. 25.

10. PG 114, 1173A.

11. Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, *Λογικὴ Λατρεία*, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήναι 1984, σ. 36.

12. Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ, ὁ.π., σσ. 15-16.

13. Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, *Τὸ λειτουργικὸν ἔργον Συμεών τοῦ Θεσσαλονίκης*, σ. 108. ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, *Συμεών Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, Τὰ λειτουργικὰ συγγράμματα, Ι: Εὐχαί καί ὕμνοι*, σ. 121.

14. ΕΥΘ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑ, «Εἰκονιστικὲς μαρτυρίες τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ σὲ ναοὺς τῆς Καστορίας καί Βεροίας. Συμβολὴ στὴν εἰκονογραφία τοῦ ἁγίου», *Πρακτικὰ Θεολογικοῦ Συνεδρίου εἰς τιμὴν καί μνήμην τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ*, Θεσσαλονίκη 1986, σσ. 265-267.

15. ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ, *Ἀγιολογικά ἔργα. Α' Θεσσαλονικεῖς ἅγιοι*, σ. 563.

16. Ἀπὸ τὰ τροπάρια τῆς Λιτῆς τῆς 13ης Νοεμβρίου.

17. Ἀπὸ τὰ στιχηρὰ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Β' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν.

18. Ἀπὸ τὰ τροπάρια τῆς Λιτῆς τῆς 13ης Νοεμβρίου.

19. β' τροπάριο τῆς ζ' ὠδῆς τοῦ κανόνα τοῦ ἁγίου.

20. α' τροπάριο τῆς ζ' ὠδῆς τοῦ κανόνα τοῦ ἁγίου.

25. Βασικά θέματα τῆς κατήχησης

Ἀλεξάνδρου Σ. Καριώτογλου,
Δρος Θεολογίας

Μέ τόν παραπάνω τίτλο ἐννοοῦμε τίς θεμελιώδεις ἐννοιες καί πρακτικές, τίς ὁποῖες θά χρειαστεῖ νά διδάξει καί νά μετέλθει ἕνας κατηχητής, ἀπευθυνόμενος τόσο σέ πρόσωπα πού ζητοῦν νά ἐνταχθοῦν στό Σῶμα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὅσο καί στούς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι λίγα γνωρίζουν γιά τήν πίστη μας, παρά τό γεγονός, ὅτι εἶναι χριστιανοί. Γιά τή δεύτερη κατηγορία πρέπει νά ποῦμε ὅτι πολλοί εἶναι ἐκείνοι, οἱ ὁποῖοι ὁμολογοῦν, ὅτι λίγα γνωρίζουν γύρω ἀπό θέματα τῆς πίστεως καί γιά τήν ἄσκηση τῆς κατά Χριστόν ζωῆς.

Στό βιβλίο του μέ τόν τίτλο «Ὁδηγός» ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης ἀπαντᾷ στήν ἐρώτηση «Τί ἐστί τό σημεῖον τοῦ τελείου Χριστιανοῦ» μέ τά ἀκόλουθα λόγια: «Οἱ μέν φασίν, ὅτι Πίστις ὀρθή, καί ἔργα εὐσεβῆ. Ὁ δέ Ἰησοῦς οὐκ ἐν τούτοις ὀρίζει ὄντως ἀληθῆ Χριστιανόν· δύναται γάρ τις καί πίστιν καί ἔργα ἀγαθά ἔχειν, ὑψηλοφρονεῖν ἐπ' αὐτοῖς, καί μή εἶναι τέλειος Χριστιανός. Χριστιανός γάρ ἐστίν ἀληθινός οἶκος Χριστοῦ, δι' ἔργων ἀγαθῶν καί δογμάτων εὐσεβῶν συνιστάμενος»¹. Καί ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής ἐπιβεβαιώνει «Ἐν τοῖς τρισί τούτοις ὁ Χριστιανός φιλοσοφεῖ. Ἐν ταῖς ἐντολαῖς, ἐν τοῖς δόγμασι καί ἐν τῇ πίστει. Καί αἱ μέν ἐντολαί τῶν παθῶν τόν νοῦν χωρίζουσι· τά δέ δόγματα εἰς τήν γνῶσιν τῶν ὄντων αὐτόν εἰσάγουσιν· ἡ δέ πίστις εἰς τήν θεωρίαν τῆς Ἀγίας Τριάδος»². Γίνεται ἔτσι σαφές, ὅτι

οἱ ἐντολές εἰσάγουν τόν κατηχούμενο στό ὀρθόδοξο ἦθος, τά δόγματα ἀποτελοῦν τήν πυξίδα πρὸς τό ἦθος αὐτό καί ἡ πίστη συνιστᾷ τήν κορυφή τῆς βίωσης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἄν θέλαμε νά ἀναρωτηθοῦμε ποιό ἀπό τά τρία ἔχει προτεραιότητα θά λέγαμε ὅτι καί τά τρία μαζί. Ὁ κατηχούμενος θά χρειαστεῖ νά παίρνει στά χέρια του τήν πυξίδα καί ταυτόχρονα νά εἰσάγεται στό ἦθος βιώνοντας παράλληλα τήν πίστη του καί τήν προσδοκία τῆς «θεωρίας τῆς Ἀγίας Τριάδος», ὅπως τό διατυπώνει ὁ ἅγιος Μάξιμος, νά μεταβάλλεται σέ «οἶκον Χριστοῦ» κατά τόν ἅγιο Ἀναστάσιο. Στό σημεῖο αὐτό πρέπει νά θυμηθοῦμε τό λόγο τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὁ ὁποῖος λόγος ἰσχύει τόσο γιά τοὺς κατηχητές ὅσο καί γιά τοὺς κατηχούμενους: «Πῶς ὅμως θά τόν ἐπικαλεστοῦν, ἂν δέν τόν πιστέφουν; Καί πῶς θά τόν πιστέφουν, ἂν δέν ἔχουν ἀκούσει γι' αὐτόν; Καί πῶς πάλι θ' ἀκούσουν γι' αὐτόν, ἂν κάποιος δέν τοὺς τόν κηρύξει; Καί πῶς θά κηρύξουν σωστά, ἂν δέν τοὺς ἀποστείλει ὁ Κύριος;» (Ρωμ. 10,14-15).

Ἴσως θά χρειαστεῖ ἀρχικά νά ἀρχίσουμε ἀπό τήν «πυξίδα». Ποιός εἶναι ὁ Θεός, γύρω ἀπό τόν ὁποῖο περιστρέφεται ὅλη ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Τό δοξαστικό τοῦ ἔσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς μᾶς δίνει ἴσως τήν καλύτερη ἀποτύπωση τοῦ ποιός εἶναι ὁ Θεός. Εἶναι ἕνα κείμενο μέ τό ὁποῖο θά μπορούσε ἕνας κατηχητής νά ξεκινήσει τή διδασκαλία του γιά τόν Θεό,

τόν Ἕνα καί Τριαδικό Θεό: «Δεῦτε λαοί, τήν τρισυπόστατον Θεότητα προσκυνήσωμεν, Υἱόν ἐν τῷ Πατρὶ σὺν Ἀγίῳ Πνεύματι· Πατήρ γάρ ἀχρόνως ἐγέννησεν Υἱόν συναΐδιον καί σύνθρονον, καί Πνεῦμα Ἅγιον ἦν ἐν τῷ Πατρὶ σὺν Υἱῷ δοξαζόμενον· μία δύναμις, μία οὐσία, μία Θεότης, ἣν προσκυνοῦντες πάντες λέγομεν· Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα δημιουργήσας δι' Υἱοῦ συνεργεῖα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος· Ἅγιος ἰσχυρός, δι' οὗ τόν Πατέρα ἐγνώκαμεν καί τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἐπεδήμησεν ἐν κόσμῳ· Ἅγιος Ἀθάνατος, τό Παράκλητον Πνεῦμα, τό ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον καί ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον· Τριάς Ἁγία, δόξα σοι».

Στόν μεγαλειώδη αὐτόν ὕμνο ὅλοι οἱ λαοί, οἱ ἄνθρωποι-δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ καλοῦνται ὄχι νά κατανοήσουν λογικά καί ὀρθολογικά τό μυστήριον τοῦ Ἐνός Θεοῦ ὡς Ἁγίας Τριάδος, ἀλλά νά προσκυνήσουν, νά λατρεύσουν τόν Ἕνα Θεό. Μέσω τῆς προσευχῆς καλεῖται ὁ κατηγόμενος νά ἀντιληφθεῖ τό μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀναφέρει ὁ Παῦλος Εὐδοκίμων, ὅτι «οἱ θεωρητικές ἀναπτύξεις στούς πατέρες καταλήγουν συχνά καί μέ ἀδιάσπαστη συνέχεια σέ κείμενα προσευχῶν καί διαλόγων μέ τόν Θεό. Ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος βλέπει στίς στιγμές αὐτές τήν «φλόγα τῶν πραγμάτων». Εἶναι ἴσως ὁ καλύτερος δρόμος τῆς θεολογίας. Πολύ περισσότερο τέχνη, παρά ἐπιστήμη συστηματική, ἀποκαλύπτει τήν κρυμμένη ἀλήθεια τῶν ἐπουρανίων καί τῶν ἐπιγείων καί

μυεῖ στήν μέθεξη-κοινωνία μέ τόν αἰώνιον κόσμο τοῦ Θεοῦ. Θεογνωσία ζωντανή ἢ θεολογία, ὅσο καί ἂν περιέχει τό διδακτικό στοιχεῖο τῆς κατηχήσεως, παρουσιάζεται στήν ἔσχατη ἔφεσή της ὡς ὁ ἐμπειρικός δρόμος τῆς ἐνώσεως μέ τόν Θεό»³. Ὁ παρὰπάνω ὕμνος-προσευχή διατυπώνει μέ σαφήνεια τό δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Τό μυστήριον τῆς Τριαδικῆς Θεότητος ἕνας κατηγόμενος ὅπως κι ἕνας πιστός δυσκολεύεται νά τό κατανοήσει λογικά. Εἶναι ἐπειδή, καθῶς ἀναφέρει ὁ γέροντας Σωφρόνιος τοῦ Ἑσσεξ, «ἡ ποικιλία τῶν ἐκτιμήσεων εἶναι συνέπεια τῆς ἀτέλειάς μας καί σ' αὐτήν ὀφείλεται ἡ φτώχεια μας. Ὅταν διχάζονται οἱ γνῶμες, εἶναι ἀναπόφευκτο κάποιος ἀπό τούς διαφωνοῦντες νά σφάλει. Στή συντριπτική πλειοψηφία καί οἱ δύο πλευρές σφάλουν στόν ἕνα ἢ τόν ἄλλο βαθμό. Στή σκέψη αὐτή καταλήγω ἀπό τήν ἀντίληψή μου γιά τόν Ἅγιον Τριαδικό Θεό. Στή Θεία Τριαδική Ἐνότητα δέν ὑπάρχει καμία ἀπολύτως διαφορά, ἐκτός βέβαια ἀπό τή διάκριση τῶν Ὑποστάσεων, δηλαδή τῶν Προσώπων. Ἡ κάθε Ὑπόσταση φέρει μέσα της ὅλο τό πλήρωμα, τό ἀπόλυτο πλήρωμα τῆς Θεότητος, τῆς Ἀλήθειας, τῆς Βασιλείας, τῆς Δυνάμεως, τῆς Παγγνωσίας κ.λπ. Καί αὐτό εἶναι πλοῦτος, αὐτό εἶναι εἰρήνη, αὐτό εἶναι ἀληθινή γνώση. Ἐμεῖς ὅμως εἴμαστε ἢ στό σκοτάδι τῆς τέλειας ἄγνοιας ἢ γνωρίζουμε μόνον ἐκ μέρους»⁴.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀναστασίου Συναΐτου, *Βίβλος καλουμένη «Ὁδηγός»*, Ἅγιον Ὄρος 1970, σ. 1.
2. Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Ἀσκητικά Κεφάλαια*.
3. Παύλου Εὐδοκίμων, *Ἡ Ὁρθοδοξία*, ἔκδ. Ρηγόπουλου, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 65.
4. Ἀρχμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ), *Γράμματα στή Ρωσία*, ἔκδ. Ἱερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Ἑσσεξ Ἀγγλίας 2009, σσ. 156-157.

Ἡ παραβολή τοῦ Μεγάλου Δείπνου

Ἄρχιμ. Νικοδήμου Εὐσταθίου,
Πρωτοσυγγέλλου Ἱ. Μ. Χαλκίδος

(Λουκ. 14,16-24)

[16 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῶ· Ἐπιπέσει τις ἐποίησε δείπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς·
17 καὶ ἀπέστειλε τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις·
ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι πάντα. 18 καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάν-
τες, ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῶ· ἄγρόν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκη ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν
αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 19 καὶ ἕτερος εἶπε· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα
πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 20 καὶ
ἕτερος εἶπε· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. 21 καὶ παραγε-
νόμενος ὁ δούλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ
οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας
τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε
ᾧδε. 22 καὶ εἶπεν ὁ δούλος· κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. 23
καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον· Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ
ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν
ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου].

ΘΕΟΣ ΚΑΛΕΙ. Πρὶν ἀπὸ τῆ μετάνοια, πρὶν ἀπὸ τῆ διακονία, ἀκόμη καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν πίστη, ὁ Θεὸς προσκαλεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὴ δική Του γιορτή, γιὰ νὰ μοιραστῆ μαζί τους τὴν εὐτυχία Του. Αὐτός εἶναι ὁ μοναδικὸς σκοπὸς τῆς πρόσκλησης τοῦ Θεοῦ. «Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι πάντα»! Ἐγὼ θὰ ἀνασκουμπωθῶ καὶ θὰ δουλεύσω. Σὺ δὲν ἔχεις παρὰ νὰ ἔρθεις, νὰ χαιρετίσεις, νὰ καθήσεις καὶ νὰ ἀπολαύσεις «ξενίας δεσποτικῆς καὶ ἀθανάτου τραπέζης». Εἶναι κρίμα βέβαια, γιατί ἡ πρόσκληση τοῦ Θεοῦ βρῖσκει συχνά ἀντίσταση, ἀλλ' ὁμως ἀπὸ μόνη της εἶναι ἀκαταμάχητη.

Ἡ παραβολὴ κάνει λόγο γιὰ κάποιον ἀνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἀποφάσισε νὰ κάνει

συμπόσιο «καὶ ἐκάλεσε πολλούς», καὶ σ' αὐτὴ τὴν πραγματικότητα ἀναφέρεται. Περιγράφει τὴν συνήθη περιπέτεια τῆς θεϊκῆς πρόσκλησης πού ἀπευθύνεται ἐκ τῶν προτέρων, ἀλλὰ καὶ μιᾶς δευτέρης, ἐπιβεβαιωτικῆς γιὰ τοὺς καλεσμένους πού φαίνεται νὰ ἀποδέχθηκαν τὴν πρώτη.

Ὅπως συμβαίνει καὶ σ' ἐμᾶς κάποτε, ὅταν καλοῦμε κάποιον καὶ μᾶς ἀπαντᾷ· «Ναί, εὐχαριστῶ. Πιστεύω νὰ εἶμαι ἐλεύθερος. Θά σοῦ πῶ». Μιά ἀπάντηση πού ὑποκρύπτει τὴν ἐπιλογή, ἂν δὲν ὑπάρχει κάτι καλύτερο, ἂν δὲν συμβεῖ ἐν τῷ μεταξύ κάτι τό ἐπεῖγον, ἂν ἐκείνη τὴν ἡμέρα δὲν εἴμαστε πολὺ κουρασμένοι γιὰ νὰ ἀνταποκριθοῦμε. Ἡ ἀπόφαση, ἡ

ἐπιλογή πάντως, ἀνήκει στόν καλεσμένο καί ὄχι στόν καλοῦντα.

Στήν παραβολή μεταξύ τῆς πρώτης καί τῆς δεύτερης πρόσκλησης οἱ συνθῆκες ἔχουν ἀλλάξει. Οἱ καλεσμένοι προβάλλουν προφάσεις γιά νά κάνουν πίσω. Ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς ἐπιλέγει νά παρουσιάσει τίς θέσεις τῶν τριῶν τύπων τῶν προσκεκλημένων καί τίς δικαιολογίες τους. Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος πού προετοίμασε τό δείπνο, ἀναζητεῖ τούς καλεσμένους γιά νά μείνει μαζί τους καί νά τούς κάνει μετόχους τῆς χαρᾶς του, ἐκεῖνοι «διαφεύγουν» καί πᾶνε στίς δουλειές τους δικαιολογούμενοι· ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἄγρόν ἠγόρασα, καί ἔχω ἀνάγκη ἐξελεῖν καί ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. καί ἕτερος εἶπε· ζεῦγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καί πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. καί ἕτερος εἶπε· γυναῖκα ἔγημα, καί διά τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν (Λουκ. 14, 18-20). Οἱ προβαλλόμενοι λόγοι δέν εἶναι ἀσαφεῖς, ἐνῶ καί οἱ τρεῖς ἀρνήσεις συνοδεύονται μέ ἐκφράσεις πλήρεις εὐγενείας: «οὐ δύναμαι ἐλθεῖν... ρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον».

Τί κοινό ἔχουν αὐτοί οἱ διαφορετικοί ἀντιπροσωπευτικοί τύποι; Καί οἱ τρεῖς ἔχουν, δίχως ἀναβολή, κάτι ἐπεῖγον νά πράξουν, κάτι πού δέν μπορεῖ νά περιμένει, κάτι πού ἀξιώνει ἄμεσα τήν παρουσία τους. Προτιμοῦν τελικά ὅσα περιλαμβάνουν οἱ βιοτικές μέριμνες καί ἀρνοῦνται τή μετοχή στό δείπνο, στά μεσσιανικά ἀγαθά, στή σωτηρία πού προσφέρει ὁ Χριστός, δηλ. τή δυνατότητα νά ζήσουμε μαζί Του αἰώνια. Εἶναι ξεκάθαρο σέ τί συνίσταται τό διαπραττόμενο λάθος ἀπό τούς κεκλημένους. Προσπερνοῦν τό σημαντικό γιά τό

ἐπεῖγον, τό οὐσιαστικό γιά τό χρήσιμο!

Ἡ ἱστορία φαίνεται νά ἐπαναλαμβάνεται καί στή δική μας ἐποχή. Ἀκριβῶς οἱ καθημερινές ὑποθέσεις, οἱ ἀμέτρητες ὑποχρεώσεις καί ἡ ἀπαιτητική ρουτίνα τοῦ καιροῦ μας καί αὐτοῦ τοῦ ἐλεύθερου χρόνου μας, τόν ὁποῖο ἀπό χίλιες μεριές καλούμαστε νά γεμίσουμε μέ τό τίποτα, μποροῦν νά γίνουν ἐμπόδιο στό ν' ἀνταποκριθοῦμε στήν Θεϊκή πρόσκληση καί ν' ἀκολουθήσουμε τόν Ἰησοῦ. Γιά ν' ἀπομακρυνθεῖς ἀπό τή ζωή τοῦ Ἰησοῦ, δέν εἶναι πάντοτε ἀνάγκη νά κάνεις μιᾶ ἀκαριαία ἀποφασιστική μεταβολή, ἀκόμη καί «οὐσιαστικά ἐνσυνείδητη», ἀρκεῖ μιᾶ ἀπομάκρυνση ἀργή, σταδιακή, σχεδόν ἀνυποψίαστη, ἀκόμη καί «εὐλογη», σάν ἐκείνη τῶν κεκλημένων τοῦ συμποσίου. Γιά νά μπορέσουμε νά δεχθοῦμε τήν πρόσκληση στήν οὐράνια γιορτή τῆς θείας Βασιλείας, πρέπει νά μάθουμε νά λέμε καί ὄχι στίς «πολλαπλές προσκλήσεις» πού δελεαστικά μᾶς κατακλύζουν ἀπό ὅλες τίς μεριές. Τελικά ὅταν ἡ ἀνθρώπινη θέληση θεωρεῖ τήν πρόσκληση τοῦ Θεοῦ σάν μιᾶ ἐπιλογή μεταξύ τῶν ἄλλων πολλῶν, ἡ μόνη, ὄχι ἀπλά πιθανή, ἀλλά βέβαιη ἀπάντηση, εἶναι ἐκείνη τῶν καλεσμένων: «ἔχε με παρητημένον».

Ὁ Κύριος τῆς παραβολῆς ἐξοργίστηκε ἀπό τήν ἀχάριστη συμπεριφορά, καί ἐφ' ἐξῆς τά πράγματα ἀλλάζουν. Πῶς; μέ δύο τρόπους. Α': καλοῦνται οἱ τελευταῖοι στή θέση τῶν πρώτων. Κανείς ἀπό τούς τιμῆς ἔνεκεν καλεσμένους θά γευθεῖ τοῦ δείπνου. Τή θέση τους παίρνουν νέοι καλεσμένοι, οἱ πτωχοί, οἱ ἀνάπηροι, οἱ τυφλοί καί οἱ κουτσοί· ἀκόμη κι ἐκεῖνοι ἀπό τούς δρόμους. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη ἀλλαγή μετά τήν δικαιολογημένη ὀργή τοῦ Κυρίου, οἱ πρῶτοι ἔξω καί οἱ τελευταῖοι μέσα. Β': ἡ πρώτη πρόσκληση ἀντι-

μετωπίσθηκε από ἄρνηση, ἡ δεύτερη στάθηκε ἀναγκαστική, χωρίς περιθώρια ἐπιλογῆς καί δυνατότητα ἀντίστασης. «Ἀνάγκασον εἰσελθεῖν», λέει στόν ὑπὲρ-ρέτη. Αὐτή τή φορά ὅποιος εἰσέρχεται στή σάλα τοῦ συμποσίου δέν τό κάνει θεληματικά, ἀλλά ἀκολουθώντας τή διαταγή ἐκείνου πού τόν κάλεσε. Ἡ διαταγή νά ἀναγκάσουν νά εἰσελθουν δείχνει ὅτι αὐτή ἡ θέληση ὑπερισχύει ὅποιασδήποτε ἀρνήσεως στήν πρόσκληση τοῦ Θεοῦ.

Ἄν τό πρῶτο χαρακτηριστικό τῆς νέας προσκλήσεως, οἱ τελευταῖοι πού γίνονται πρῶτοι, μᾶς φαίνεται δίκαιο καί μᾶς εἶναι ἀποδεκτό, εἶναι τό δεύτερο πού ὄχι μόνον δέν μᾶς εἶναι κατανοητό, ἀλλά προκαλεῖ τή δυσaráσκειά μας. «Ἀνάγκασον εἰσελθεῖν!» Πῶς μπορεῖς νά «ἀναγκάσεις» μιᾶ ψυχή; Τρομάζουμε στήν ἰδέα ὅτι μέ αὐτό τό ἐδάφιο δικαιώνεται ἡ θρησκευτική βία!

Αὐτό τό ἐδάφιο, ὥστόσο, δέν ὑπαγόρευσε καί δέν δηλώνει ποτέ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἀσκηθεῖ ἐξαναγκασμός στίς συνειδήσεις. Μά τότε τί σημαίνει τό «Ἀνάγκασον εἰσελθεῖν»; Σημαίνει ὅτι ἐάν ἐμεῖς εἴχαμε πολλά πράγματα νά κάνουμε γιά νά μὴν ἀποδεχθοῦμε τήν πρόσκληση τοῦ Θεοῦ καί τήν καταφρονήσαμε, Ἐκεῖνος δέν τήν ὑποτιμᾷ. Ὁ Θεός παραμένει πιστός στήν πρόσκληση πού μᾶς ἀπευθύνει, ἀποβλέποντας στή σωτηρία μας, μέσω τοῦ ἀγαπητοῦ Του Υἱοῦ. Ἐπίσης αὐτή ἡ κλήση εἶναι γόνιμη. Μετέχουμε κάθε φορά στό Θεῖκό Δείπνο ὄχι γιατί δέν ἔχουμε κάτι ἄλλο νά κάνουμε, ἀλλά γιατί στήν πρόσκληση τῆς Κυριακάτικης γιορτῆς βρίσκουμε τό κάτι ἄλλο, τόν Ἄλλο, στόν ὁποῖο δέν μπορούμε νά ἀντισταθοῦμε. Ὑπάρχει ἡ βούληση τοῦ Θεοῦ πού μᾶς καλεῖ, καί στή ζωῆ μας αὐτή ἡ βούληση βρίσκει χῶρο,

βρίσκει ἀκρόαση, βρίσκει ὑπακοή. Κι ἐκεῖνοι πού δέν παρευρίσκονται; Τό Εὐαγγέλιο λέει πῶς οἱ προσκλήσεις, κατὰ τή δεύτερη συνεννόηση, εἶναι δύο. Ἡ πρώτη γιά τούς τελευταίους, αὐτούς πού μᾶλλον δέν εἶχαν φαντασθεῖ γιά τόν ἑαυτό τους τέτοια τιμή. Ἡ δεύτερη γιά ἐκείνους πού βρίσκονται «εἰς τάς ὁδοῦς καί φραγμούς», ἀφοῦ ὑπῆρχαν ἀκόμη θέσεις. Δηλαδή, ἡ κλήση τῶν καλεσμένων μπορεῖ νά τύχει σέ διαφορετικούς χρόνους, ἀλλά ἡ θετική ἀπάντηση εἶναι μιᾶ ἀναγκαιότητα, πού μπορεῖ νά ἐνεργεῖται ἀπό τόν ἴδιο τό Θεό, ἀφοῦ Ἐκεῖνος «ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καί τό θέλειν καί τό ἐνεργεῖν ὑπέρ τῆς εὐδοκίας» (Φιλιπ. 2, 13). Ἔτσι, ἐάν ἡ παραβολή τοῦ Ἰησοῦ εἶχε σταματήσει στό πρῶτο μέρος, ὅπου ὅλοι ἀποποιοῦνται, μπορεῖ νά σήμαινε ὅτι ἡ ἀπόρριψη ἡ ἀνθρώπινη νίκησε, ὅτι τό δικό μας ὄχι στό Θεό εἶναι πιό ἰσχυρό ἀπό τό ναί τοῦ Θεοῦ σέ μᾶς. Θά σήμαινε ὅτι ἡ ἀμαρτία παράχωσε καί ἐνταφίασε τήν ἐνέργεια τῆς χάριτός Του.

Ὅμως, εὐτυχῶς, «ὁ Θεός εἶναι πιστός» καί «θέλει πάντας σωθῆναι». Ἔτσι, ἡ ἀναγκαιότητα τοῦ «ἀνάγκασον εἰσελθεῖν» εἶναι τελικά ὑπερασπιστικό καί ὄχι ἀκυρωτικό τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας. Μ' αὐτό τόν τρόπο τό προσκλητήριο Του γιά σωτηρία, τό δικό Του «Ναί», βρίσκει ἀπαραιτήτως μιᾶ ἡχώ, σεμνή, συνεσταλμένη καί ἀτελή, τό «ναί» τό δικό μας, σάν ἔκφραση τῆς ταπεινῆς καί εὐγνωμονοῦσης καρδίας μας. Ἀξιοπρόσεκτος, βέβαια, εἶναι ὁ ἐπίλογος τῆς παραβολῆς, ὅπου φαίνεται ὅτι τό «ὄχι» τῶν ἀνθρώπων, ἀκολουθεῖ τό «ὄχι» τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ «οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου». Εἶναι σοβαρή προειδοποίηση πρός ὅλους μας.

Ἡ αίρετική Χριστολογία τῶν Ἐντβεντιστῶν τῆς Ζ' Ἡμέρας

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργόπουλου
Λέκτορας Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

ΟΙ ΑΝΤΒΕΝΤΙΣΤΕΣ τῆς Ἐβδόμης Ἡμέρας εἶναι αίρετική κίνηση ἐσχατολογικοῦ - χιλιαστικοῦ χαρακτήρα, βασικῆς διδασκαλίας τῆς ὁποίας, εἶναι ἀπολύτως ἀσυμβίβαστες ὄχι μόνο μέ τήν ὀρθόδοξη πίστη μας, ἀλλά καί μέ κλάδους καί αὐτοῦ τοῦ ἱστορικοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὅπως τῶν Λουθηρανῶν καί τῶν Μεταρρυθμισμένων.

Ὁ καλβινιστής δογματικός Α. Hoekema στό κλασικό ἔργο του γιά τίς αίρέσεις πολλάκις ἐπισημαίνει τήν ἐκ μέρους τῶν Ἐντβεντιστῶν ἀπόρριψη διδασκαλιῶν, ὄχι μόνο τοῦ ἱστορικοῦ χριστιανισμοῦ, ἀλλά καί αὐτῶν τῶν παραδοσιακῶν προτεσταντικῶν κλάδων¹.

Μεταξύ τῶν ἄλλων κακοδοξιῶν της, ἡ κίνηση ἐκφράζει καί μία αίρετική Χριστολογία. Βεβαίως ἐπίσημα δέν ἀρνοῦνται οἱ Ἐντβεντιστές τῆς Ἐβδόμης Ἡμέρας τή Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά αὐτό δέν σημαίνει ὅτι φρονοῦν ὅλοι ὀρθῶς γιά τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου.

Ἔτσι βλέπουμε ὀρισμένους ἄντβεντιστές θεολόγους, ὄχι ὅλους, νά ταυτίζουν τό πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ πρὶν τή Ἐναθρόπηση Του μέ τόν Ἀρχάγγελο Μιχαήλ. Χαρακτηριστική περίπτωση ἀποτελεῖ, ἐν προκειμένῳ, ὁ ἄντβεντιστής θεολόγος Arthur E. Lickey, καθὼς ἰσχυρίζεται, διαστρεβλώνοντας τά χωρία (Α΄ Θεσ. 4, 16. Ἰωάν. 5, 25. Ἀποκ. 12, 7), ὅτι τά ἐν λόγῳ χωρία

«ἀποκαλύπτουν ὅτι ὁ Μιχαήλ εἶναι ὁ Χριστός»².

Εἶναι ἐμφανές τό κακόδοξο τῆς ταύτισης, ἀλλά καί τό βλάσφημο τοῦ ἰσχυρισμοῦ, νά ταυτίζεται τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος μ' ἓνα κτίσμα, ὅπως εἶναι ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ. Ὁ Θεός Λόγος δέν μπορεῖ νά συγκριθεῖ μέ κανένα κτιστό δημιούργημα. Πολύ περισσότερο δέν ταυτίζεται μέ κανένα ἄγγελο ἢ ἀρχάγγελο. Ἐπ' αὐτοῦ ἡ Ἀγία Γραφή εἶναι σαφέστατη (Ἐβρ. 1, 4-14). Ταυτοχρόνως εἶναι πρόσωπο πού τό λατρεύουν οἱ ἄγγελοι χωρίς νά συναριθμεῖται ἢ νά ταυτίζεται μέ κάποιο ἄγγελικό κτιστό δημιούργημα (Δευτ. 32, 43. Ψαλμ. 96, 7. Πρβλ. Ἐβρ. 1, 6. Δαν. 7, 13-14. Ἰωάν. 5, 23. Φιλ. 2, 10-11. Ἀποκ. 5, 12-13).

Πόσο ἀθθαίρετος εἶναι ὁ ἰσχυρισμός τῶν Ἐντβεντιστῶν μαρτυρεῖται καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ἐπικαλοῦνται καί τό Ἰωάν. 5, 25, ὅπου σαφῶς ἐκεῖ ἀναφέρεται ὡς «Υἱός τοῦ Θεοῦ». Οὐδέποτε ἄγγελος στήν Ἀγία Γραφή ὀνομάστηκε ἔτσι. Ὁ Κύριος εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ὁ Μονογενής (Ἰωάν. 1, 14. 18. 3, 16. Α' Ἰωάν. 4' 9. Ἐβρ. 1, 1), ἐνῶ ὁ Μιχαήλ εἶναι κτίσμα δημιουργημένο ἀπό τόν Χριστό (Κολ. 1, 16).

Ἐπίσης, στό Ἰούδα 9, παρατηροῦμε τόν Ἀρχάγγελο Μιχαήλ νά λέει στόν

διάβολο «ἐπιτημήσαι σοι Κύριος» (Πρβλ. Ζαχ. 3, 2-3). Βλέπουμε όμως ότι ο Κύριος πού ἐπιτιμᾷ τό διάβολο καί τόν ὅποιο σαφῶς διακρίνει καί ἀναφέρει ὁ ἀρχάγγελος Μιχαήλ, εἶναι ὁ Χριστός (Μάρκ. 3, 11-12. Μάρκ. 1, 25). [Ὁ κακόδοξος αὐτός ισχυρισμός ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ Μιχαήλ ἀποτελεῖ καί διδασκαλία τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά»].

Στίς κακοδοξίες τῶν Ἄντβεντιστῶν τῆς Ζ' Ἡμέρας σχετικά μέ τό πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου ἀνήκουν καί οἱ ἐπίσημες δογματικές θέσεις πού διατυπώνει ἡ κίνηση σχετικά μέ τό μυστήριο τῆς Ἐνσάρκου θείας Οἰκονομίας τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Σύμφωνα μέ τήν αἵρεση: I) ὁ Χριστός προσέλαβε ἀμαρτωλή ἀνθρώπινη φύση, II) εἶχε τή δυνατότητα ν' ἀμαρτήσῃ ἀσχέτως ἀπό τό ὅτι δέν ἀμάρτησε, καί III) πειράστηκε ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἄναφέρουν χαρακτηριστικά τά ἐξῆς κακόδοξα:

I) «Ὁ Χριστός ἔλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση φορτωμένη μέ τίς συνέπειες τῆς ἀμαρτίας»³. «Ἐλαβε τή φύση τοῦ ἀνθρώπου στήν ἀμαρτωλή κατάστασή της»⁴.

II) «Ὁ πειρασμός καί τό ἐνδεχόμενο νά ἀμαρτήσῃ ἦταν πραγματικά στόν Χριστό. Ἐάν δέν μπορούσε νά ἀμαρτήσῃ δέν θά ἦταν καί ἀνθρώπινο παράδειγμα γιά μᾶς»⁵.

«Ἄν ὁ Χριστός ἦταν προικισμένος ἀπό τή ἀρχή μέ τό ἀπόλυτα ἄμεμπτο ἤ μέ τό ἀδύνατο νά ἀμαρτήσῃ δέν θά μπορούσε νά εἶναι ἀληθινός ἄνθρωπος καί οὔτε τύπος γιά μίμηση»⁶.

III) «Αὐτός ἦταν ὅπως ἐμεῖς, πού πειράστηκε ὅπως ἀκριβῶς καί ἐμεῖς, ἀπέ-

δειξε πῶς ὅσοι ἐξαρτῶνται ἀπό τήν δύναμη τοῦ Θεοῦ, μποροῦν νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τά γρανάζια τῆς ἀμαρτίας»⁷.

«Ἐζήσε στή γῆ ἀντιμετωπίζοντας τίς ἴδιες μέ ἐμᾶς δοκιμασίες, τούς ἴδιους πειρασμούς»⁸.

Ἄντιθέτως ὅμως πρός τίς πλάνες τῶν Ἄντβεντιστῶν, σταθερό δίδαγμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῶν θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ὅτι ὁ Θεός Λόγος κατά τήν Ἐνσάρκωσή Του προσέλαβε ἀνθρώπινη φύση, καθαρή καί ἀμόλυντη ἀπό κάθε ἔχνος ἀμαρτίας, ὅπως ἦταν ἡ ἀνθρώπινη φύση πρίν τήν εἴσοδο τῆς ἀμαρτίας στή ζωή τῶν γενναρχῶν.

Στήν Ἁγία Γραφή βλέπουμε ὁ Θεάνθρωπος νά χαρακτηρίζεται «ἅγιος καί δίκαιος» (Πράξ. 3, 14), «ἄμωμος καί ἄσπιλος» (Α' Πέτρ. 1, 19), «ἀγνός» (Α' Ἰωάν. 3, 3), «ὄσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κευωρισμένος ἀπό τῶν ἀμαρτωλῶν» (Ἐβρ. 7, 26). Προπτωτική δηλαδή ἀνθρώπινη φύση εἶχε ὁ Κύριος καί ὄχι μεταπτωτική στήν ἀμαρτωλή κατάστασή της, ὅπως κακόδοξα διδάσκουν οἱ Ἄντβεντιστές. Τοῦτο τονίζεται μέ σαφήνεια καί στήν ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας πού ἀναφέρει ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ «πάσης ἐπέκεινα καθαρότητος» (Στιχηρό Αἰνῶν Θεοφανείων).

Κακόδοξη, εἶναι ἐπίσης ἡ ἀποψη τῶν Ἄντβεντιστῶν ὅτι ὁ Χριστός μπορούσε νά ἀμαρτήσῃ, ὅτι πειράστηκε ὅπως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἀλλά ἀγωνίστηκε καί δέν ἀμάρτησε ὥστε νά ἀποτελεῖ ἠθικό πρότυπο γιά ἐμᾶς. Οἱ ἀπόψεις αὐτές τῶν Ἄντβεντιστῶν σχετικά μέ τό πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου εἶναι οὐσιαστικῶς υἱοθέτηση καί ἐπανάληψη κακόδοξων ἀντιλήψεων πού εἶχαν διατυπω-

θει από τούς αίρετικούς Θεόδωρο Μοφουεστίας και τόν Νεστόριο.

Ἄντιθέτως, ὁ Χριστός ἦταν ἀδύνατον νά ἀμαρτήσῃ. Δέν ἀμφιταλαντεύτηκε ποτέ νά ἐπιλέξει τό καλό ἢ τό κακό (Ἡσαΐα 7, 15-16). Ὁ Χριστός δέν μποροῦσε νά ἀμαρτήσῃ καθόλου, γιατί δέν ἐνοχλοῦνταν ἀπό πάθη ἀμαρτωλά και δέν κινοῦνταν ἀπό κάποια ἐσωτερική ἀμαρτητική ροπή.

Ἡ ἀναμαρτησία του εἶναι ἀπόλυτη, ὄντολογική. Θεμέλιο τῆς ἀπόλυτης ἀναμαρτησίας τοῦ Κυρίου, εἶναι ἡ ὑποστατική ἔνωση τῶν δύο φύσεών Του. Ἐπιπλέον δέν μποροῦσε νά ἀμαρτήσῃ, γιατί ἡ ἀνθρώπινη θέλησή Του, πού εἶχε και αὐτή θεωθεῖ ἐξ ἄκρας συλλήψεως, ὅπως ὅλη ἡ ἀνθρώπινη φύση Του, ὑποτασσόταν ἐλεύθερα και ἀρμονικά στή θεία θέληση.

Τόν ἀπόλυτο χαρακτήρα τῆς ἀναμαρτησίας τοῦ Κυρίου, βλέπουμε νά τό βεβαιώνει πολλαπλῶς ἡ Ἁγία Γραφή. Μοναδικό παραμένει τό ἐρώτημα τοῦ Κυρίου «Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περι ἀμαρτίας» (Ἰωάν. 8, 46). Ἄλλά και γιά τόν διάβολο ὁ Κύριος διακήρυξε ὅτι «ἐν ἐμοί οὐκ ἔχει οὐδέν» (Ἰωάν. 14, 30).

Μέ τήν ἴδια ἔμφαση διακηρύττει και ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «ἄρα Χριστός ἀμαρτίας διάκονος· μή γένοιτο» (Γαλ. 2, 17. Πρβλ. Β΄ Κορ. 5,21). Τό ἴδιο μᾶς διαβεβαιώνει και ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης λέγοντας γιά τόν Χριστό «και ἀμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι» (Α΄ Ἰωάν. 3,5) ὅπως ἐπίσης και ὁ Ἀπόστολος Πέτρος «ὅς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδέ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ» (Α΄ Πέτρ. 2, 22).

Θά ὀλοκληρώσουμε τήν ἀναφορά μας ὑπενθυμίζοντας τά ὅσα ἔγραψε σχετικά, μέ τή χαρακτηριστική του ἀκρίβεια, ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: «Γι' αὐτό ἀναφάνηκε νέος Ἀδάμ ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος κατά τόν Ἡσαΐα δέν διέπραξε ἀμαρτία οὔτε διανοήθηκε, πολύ περισσότερο οὔτε ἐλάλησε, διότι δέν εὐρέθηκε δόλος στό στόμα του. Δέν εἶπε ἐκ τοῦ στόματος, ἀλλά ἐν τῷ στόματι, ὥστε και τό ἄψογο τῶν λογισμῶν νά ὑποσημάνη, (...) κι ἀναδείχθηκε πραγματικά ἀγαθός και ποιητής ἀγαθῶν ἔργων, ἀφοῦ ἔγινε ἕνας ἄνθρωπος ἀναμάρτητος και ἀναφάνηκε στόν Χριστό ἡ καθαρότητα πού ἐγκαινίασε αὐτός στήν ἀνθρώπινη φύση»⁹.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. Antony Hoekema, *The Four Major Cults*, 1963, σ. 142-143.
2. Βλ. A. E. Lickey, *Μηνύματα εἰς τόν σύγχρονον Ἄνθρωπον*, 1960, σ. 104.
3. Βλ. 27 Βασικά Πιστεύω, σ. 53.
4. Βλ. 27 Βασικά Πιστεύω, σ. 56.
5. Βλ. 27 Βασικά Πιστεύω, σ. 54.
6. Βλ. 27 Βασικά Πιστεύω, σ. 55.
7. Βλ. 27 Βασικά Πιστεύω, σ.
8. Βλ. E. White, *Βήματα πρὸς τό Χριστό*, 1989⁶, σ. 58.
9. Βλ. Ὁμιλία 16,12. ΕΠΕ 9, 439.

‘Οδοιπορία στ’ άθωνικά τά μονοπάτια... Σχέδιο για μία θεραπευτική περιήγηση

Πρωτ. Κωνσταντίνου Καλλιανού,
Έφημ. ‘Ι. Ν. ‘Αγίου Παντελεήμονος Σκοπέλου, ‘Ι. Μ. Χαλκίδος

ΟΤΑΝ, επισκεφθείς τό ‘Αγιον ‘Όρος, αγαπητέ προσκυνητή, προσπάθησε νά συμμαζέψεις κατά πρῶτον τό νοῦ σου, ὅσο μπορείς βέβαια, παραβλέποντας ἀταξίες! καί ἐπιζητώντας εὐκαιρίες, πού θά σοῦ προσφέρουν θεοφιλῆ βιώματα, πόθο κατανύξεως καί φυσικά ἐκείνη τή χαρισματική εὐγένεια καί κλωσύνη, πού δέ συναντᾶς στόν κόσμο.

‘Αν καί στό ‘Όρος αὐξήθηκαν τά τροχοφόρα, ἄν οἱ δρόμοι ὀδηγοῦν γρήγορα ἀπό τό ἓνα μοναστήρι στό ἄλλο, καλό εἶναι νά μήν ἐπιδιώξεις τέτοιου εἴδους «περιήγηση». Γιατί κάτι τέτοιο περικλείει μέσα σέ ὅλα καί τό ἁμαρτημα τῆς περιέργειας, κάτι πού πολύ εὔστοχα ἐπιτιμοῦν οἱ Πατέρες· ἄλλωστε ἡ περιέργεια, ἐκεῖνο δηλαδή τό, «νά δοῦμε τό ἓνα καί νά προλάβουμε τό ἄλλο», δημιουργεῖ πολλά ἐσωτερικά κενά. Καί στό ‘Όρος πᾶς ν’ ἀναθάλλεις πνευματικά, ἐκτός ἄν ἐπιθυμεῖς «θρησκευτικό» τουρισμό μέ ἀπώτερο σκοπό τήν φυγαγωγία –ἡ λέξη γράφεται μέ τήν τωρινή, τήν κοσμική της ἔννοια, καί ὄχι τήν πρωτινή– ὁπότε καί ζεῖς μιάν ἀκόμη ἀποτυχία. Γι’ αὐτό ἄν ἐπιθυμεῖς νά ζήσεις μέσα στό ἱερό θάμβος πού ἀκτινοβολεῖ ἡ εἰκοσιετραῶρη δοξολογική πορεία τῶν πατέρων μιᾶς Μονῆς ἢ κι ἐνός ἀπλοῦ Κελλίου, καλό εἶναι νά μείνεις κάπου, νά στα-

θεῖς ἐκεῖ μέ διάκριση καί ταπεινό φρόνημα ἀκολουθώντας τό δρόμο πού σοῦ δείχνουν οἱ Πατέρες κι ὁ Θεός, ὥστε νά ξαποστάσεις.

Καλό λοιπόν εἶναι, αγαπητέ μου προσκυνητή, ὅταν βρεθείς στόν ἅγιο ἐκεῖνο τόπο, ἄν εἶναι ἀκμαῖες οἱ δυνάμεις σου νά τίς ἀξιοποιήσεις γιά δική σου κατά πρῶτον ὠφέλεια. Δηλαδή κάποιες ὥρες τῆς ἡμέρας, πρωινές ἢ ἀπόβραδες, νά ἐξέλθεις τῆς Μονῆς καί νά προσπαθήσεις «κατά μόνας», νά περπατήσεις στά πανάρχαια ἐκεῖνα μονοπάτια καί καλντερίμια –ὅσα δυστυχῶς ἀπόμειναν– γιά νά βεβαιωθείς πόσο ψυχωφελῆς εἶναι αὐτή σου ἡ ἄσκηση. Γιατί περπατώντας πάνω σ’ ἐκεῖνες τίς πέτρες πού γυαλοκοποῦν ἀπό τά μυριοβαδίσματα τῶν παλαιῶν Γερόντων, οἱ ὅποιοι, εἴτε ὀδοιποροῦντες, εἴτε πάνω στά ταπεινά καί ὑπομονετικά ὑποζύγια τους, μέ κάθε καιρό, ἄφησαν τή σφραγίδα τους, πού δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τή μονολόγιστη εὐχή, κάποια εὐλογία θά λάβεις. Καί τοῦτο, ἐπειδή σ’ αὐτά τά μονοπάτια ἔχει ἀποταμιευτεῖ ἓνα μεγάλο κομμάτι τῆς ζωῆς τῶν παλαιῶν ἐκείνων πατέρων. Ὑπάρχουν χωνεμένα δάκρυα προσευχῆς, ἰδρῶτες ὑπακοῆς καί ἔγκοπου ἀσκητικῆς ἀγῶνος σ’ αὐτά τά δρομάκια· κι ἀκόμη περισσότερο σέ κάποια λιθάρια πού στέ-

κονται ἐδῶ κι ἐκεῖ στίς ἄκρες τῶν δρόμων αὐτῶν. Ἐκεῖ, λοιπόν, πού ξαπόσταιναν ἐκεῖνοι οἱ Γεροντάδες, πόσες προσευχές, ὡς μικρά σύννεφα νοητοῦ θυμιάματος, δέν ἀνέβηκαν ἀπό τά θυμιατήρια τῶν ἁγίων τους ψυχῶν· προσευχές πρὸς τὴν Παναγία Τριάδα καὶ τὴν Ἐφορο τοῦ Ὁρους, τὴν Κυρία Θεοτόκο καὶ τοὺς Ἁγίους!

Πολλοί εἶναι οἱ ὁδοιποροῦντες, πού ἂν καὶ βρίσκονται μακριά ἀπὸ Μονές, Σκῆτες ἢ Καλύβες αἰσθάνονται μιάν ἄρρητη εὐωδία, λές καὶ κάπου σιμά τελείται ἱερά ἀκολουθία καὶ θυμιατίζουν μὲ εὐωδέστατο μοσχοθυμίαμα. Κι αὐτὸ ἀναντίρρητα ἀποδεικνύει τὴν ἱερότητα καὶ τὴν ἁγιότητα τοῦ τόπου αὐτοῦ, στὸν ὁποῖο βαδίζουμε πάνω στὰ ἴχνη τῶν βημάτων τῶν ἁγίων. Πόση, στ' ἀλήθεια εἶναι ἡ ἀνοχή τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ φιλευσπλαχνία του πού μᾶς ἐπιτρέπει νά ἐκταμιεύσουμε τόσες εὐλογίες.

Θά προεκτείνω τὸν λόγο μου γιὰ ν' ἀναφερθῶ σέ κάποιες συναντήσεις πού ἔχει ὁ ὁδοιπόρος, μ' ἐκεῖνα τά ἐρειπωμένα ἢ ἄδεια κελλιά, τά ὁποῖα παρουσιάζονται μπροστά του – ἴσκιιοι καθαγιασμένοι ἀπὸ τὸν χρόνο καὶ τὴν προσευχή. Γιατί κι ἀπὸ αὐτά ἔχει νά μαθητεύσει τὴν ἁγιότητα καὶ τὴν ταπείνωση ἂν σκεφτεῖ ὅτι στοὺς χώρους αὐτοὺς ἔζησαν καὶ ἀνδρώθηκαν πνευματικά Μορφές πού νυχθημερόν δεήθηκαν «ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς» ὅταν ὁ κόσμος τοὺς ἀγνοοῦσε, ὅπως τοὺς ἀγνοεῖ πάντοτε. Κι

εὐτυχῶς πού τοὺς γνωρίζει ὁ Θεός.

Ἄν σταθεῖ καὶ κάμει τὸ σταυρὸ του πρὸς τὴ μεριά τοῦ μισογκρεμισμένου καὶ ἄδειου ναῖσκου ἴσως βεβαιωθεῖ πὼς μὲς' ἀπὸ τά ἐρείπια ἀκτινοβολεῖ τὸ ἱερὸ θάμβος τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων ἐκείνων τῶν πατέρων, τῶν ὁποίων μόνα τεκμήρια ἔχουν ἀπομείνει κάποιο σπασμένο ποτήρι, τὸ τριμμένο στρωσίδι, ἢ μαυρισμένη ἀπὸ τὴ φωτιά κατσαρόλα καὶ κάποια ἄλλα ἀντικείμενα, ἄχρηστα γιὰ τοὺς πολλοὺς, χρήσιμα ὅμως γιὰ τὴν ἱστορία, τῆς ὁποίας ἀποτελοῦν καὶ εἶναι ἀδιάσειστοι μάρτυρες τῆς παρουσίας κάποιων εὐλογημένων ψυχῶν, πού «ἐφύλαξαν τὸν τόπο» (Γεροντικό), δοξολόγησαν τὸ Θεὸ καὶ κάποιοι χειμαζόμενοι βρῆκαν τὴν παραμυθία καὶ τὴν στήριξη σιμά τους.

Ἡ ὁδοιπορία στὸ Ὅρος εἶναι ἀποτοξινωτικὴ εὐεργεσία, εἰσοδικὸ σέ κόσμο ἡσυχίας καὶ εἰρήνης, στὸν πραγματικὸ κόσμο τοῦ «καλά λίαν» (Γεν.1. 25) τῆς Δημιουργίας. Ἡ χλωρίδα πού ποικίλει, τά κρυστάλλινα νερά πού δροσιζοῦν μέχρι καὶ τίς ἔσχατες τοῦ εἶναι ἀρτηρίες, ἀλλὰ περισσότερο ἐκεῖνοι οἱ τροῦλλοι ἀπὸ τά Μοναστήρια, τά κελλιά καὶ τίς Σκῆτες πού βηματίζουν μαζί σου, σιμά σου, λές κι εἶναι ἡ ἄλλη διάσταση τοῦ οὐρανοῦ πού σέ περιθάλλει, ὄλ' αὐτά, λοιπόν, ἴσως κι ἄλλα, περισσότερα – ἀνασαίνει ὁ ὁδοιπόρος στὰ παλιά καλύτερίμια καὶ στὰ χορταριασμένα μονοπάτια τοῦ Ὁρους.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γιὰ ἀποφυγὴ παρεξηγήσεων θέλω νά ἐξηγήσω στὸν ἀναγνώστη μου, πὼς ὁ προσκυνητὴς τοῦ Ὁρους αἰσθάνεται μιὰ ἀμηχανία στὸ λιμανάκι τῆς Δάφνης, ὅπου κόσμος, αὐτοκίνητα, ἐμπορεύματα καὶ ἄκτινη ἢ παράξενη σπουδὴ δημιουργοῦν μέσα του πολλὰ ἐρωτήματα. Γι' αὐτὸ πολὺ σωστά, ἀπὸ τά χρόνια τῆς δεκαετίας τοῦ 1960 ἀκόμη, ὁ πολὺς π. Θεόκλητος Διονυσιάτης συμβουλεύει τὸν προσκυνητὴ ν' ἀναχωρήσει ἀμέσως ἀπὸ τὴ Δάφνη.

Ἡ θεολογική σημασία τῶν ἱερῶν ἀμφίων*

Πανιερ. Μητροπολίτου Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου

1. Σχέση ἱερωσύνης καὶ ἱερῶν ἀμφίων

Τὰ ἄμφια τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς Ἱερωσύνης χαρακτηρίζονται ὡς «ἱερά», διότι, πρῶτον, δίδονται κατὰ τὴν χειροτονίαν, μέ εὐλογία τοῦ χειροτονούντος ἢ τῶν χειροτονούντων ἀρχιερέων. Δεύτερον, διότι φοροῦνται κατὰ τὴν τέλεση τῆς θείας Λατρείας, τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων καὶ ἄπτονται αὐτῶν. Τρίτον, διότι λειτουργοῦν ὡς ἱερά σημεῖα πού μαρτυροῦν τὴν παρουσία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων καί, τέταρτον, διότι, κατὰ τὴν ἔνδυσή τους, ἀπαγγέλλονται ἀγιογραφικοί στίχοι καὶ μέ τὸν τρόπον αὐτό καθαγιαίνονται, «διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως», ὅπως μαρτυρεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Α΄ Τιμ. δ' 5).

Ἡ χειροτονία, ἐξάλλου, ὡς μυστήριο μετάδοσης τοῦ χαρίσματος τῆς Ἱερωσύνης, εἶναι τὸ ὑψιστό γεγονός γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους λειτουργούς τοῦ Θυσιαστηρίου. Εἶναι δέ χαρακτηριστικό τὸ γεγονός ὅτι ὁ χειροτονούμενος λειτουργός ἐνδύεται τὰ ἱερά ἄμφια κατὰ τὴν ὥραν τῆς χειροτονίας. Δέν ὑπάρχει χειροτονία χωρὶς ἔνδυση μέ ἱερά ἄμφια οὔτε ἱερά ἄμφια χωρὶς χειροτονία, ὅπως προελέχθη.

Ἡ ἔνδυση, ὁμως, αὐτὴ τοῦ ὀρθοδόξου κληρικοῦ μέ τὰ ἱερά ἄμφια τοῦ βαθμοῦ του δέν ἔχει διακοσμητικό, ἀλλὰ θεολογικό χαρακτήρα. Τὰ ἱερά ἄμφια, μέ τὰ ὁποῖα ἐνδύεται ὁ ὀρθόδοξος λειτουργός, δέν εἶναι ἀπλῶς μιὰ τελετουργικὴ στολή, ὅπως λ.χ. εἶναι τὰ ἐνδύματα τοῦ ἡθοιοιοῦ ἢ τοῦ ἀξιωματικοῦ. Τὰ ἱερά ἄμφια ἔχουν θεολογικό χαρακτήρα καὶ ἐκφράζουν τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης, μέ τὸ ὅποιο ἐνεδύθη ἢ φθαρτὴ καὶ φθηνὴ ὑπαρξὴ τοῦ χειροτονηθέντος πιστοῦ.

2. Ἡ συμβολικὴ σημασία

Ἅ ὁ θεολογικὸς χαρακτήρας τῶν ἱερῶν ἀμφίων διαπιστοῦται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι λειτουργοῦν ὡς ἱερά σημεῖα καὶ ἱερά σύμβολα, ἢ σημασία τους δηλαδή εἶναι συμβολικὴ. Κατὰ ταῦτα, τὰ ἱερά ἄμφια, ὡς ἱερά σημεῖα ἢ σύμβολα ἀποκρύπτουν (καλύπτουν) ἢ φανερώνουν ὑπερβατικές καταστάσεις καὶ πραγματικότητες.

Οἱ σπουδαιότερες καταστάσεις πού συμβολίζουν τὰ ἱερά ἄμφια εἶναι, εἰδικότερα, οἱ ἐξῆς:

α) Ὁ ἐξαγιασμός καὶ ἡ μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου: Τὰ συνήθη ἐνδύματα τῶν

* Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν εἰσήγηση τοῦ Σεβ. Ἀχελώου στὴν Ἡμερίδα «Τὰ ἱερά Ἄμφια καὶ ἡ ἐξωτερικὴ περιβολὴ τοῦ Ὄρθοδόξου Κλήρου», ἢ ὁποῖα περιλαμβάνεται στὴν ὁμώνυμη ἔκδοση τῆς σειρᾶς «Ποιμαντικὴ Βιβλιοθήκη» τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε., σσ. 28-33.

ιερέων είναι μελανά (μαῦρα) και συμβολίζουν την άλλοτριωμένη και σκοτεινή μεταπτωτική ανθρώπινη φύση. Όταν όμως ο λειτουργός πρόκειται να τελέσει κάποια Ἀκολουθία ἢ Μυστήριο, ἐκδύεται τὴ σκοτεινὴ καὶ πένθιμη περιβολή του (τὰ μαῦρα ράσα) καὶ μετενδύεται τὰ ἱερά ἄμφια, πού εἶναι συνήθως λευκά ἢ λευκόχρυσα. Ἡ μετένδυση αὐτή, πέραν τοῦ χαρίσματος τῆς ἱερωσύνης, εἶναι δηλωτικὴ τῆς κλήσεως τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀπεχθύνεται «τόν παλαιόν ἀνθρώπον καὶ νὰ ἐνδύεται τόν καινόν, τόν κατὰ Θεόν κτισθέντα», καθὼς καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναγέννησης καὶ μεταμόρφωσης πού συντελεῖται στό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας καί, ἰδιαίτερα, στή θεία Λατρεία.

β) Ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ: Τὰ ἱερά ἄμφια ἔχουν ἐπίσης χριστολογικὴ σημασία, λειτουργοῦν δηλαδή ὡς σημεῖα καὶ σύμβολα τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἐν μέσῳ τῆς λειτουργικῆς συνάξεως τῶν πιστῶν (Ματθ. ιγ', 20). Τὰ ἱερά ἄμφια ὄλων τῶν βαθμῶν στό σύνολό τους, ἀλλά καὶ στά ἐπί μέρους τμήματά τους, συμβολίζουν ὄχι μόνο τὴ ζῶσα παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἐν μέσῳ τῶν πιστῶν, ἀλλά καὶ εἰδικές πτυχές τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου του, ὅπως τόν λόγο του (τό ἐπιγονάτιο), τὴ μεταμόρφωσή του (ἢ λευκότητα τῶν ἀμφίων), τὰ δεσμά του καὶ τίς χειροπέδες του (τὰ ἐπιμάνικα), τὸ μαρτύριό του (τό πορφυροῦν), τόν ἄραφο χιτῶνα του (τό φελόνιον), τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν (ἢ ἀρχιερατικὴ ράβδος), τὸ βασιλικόν ἀξίωμα (ἢ ἀρχιερατικὴ μίτρα) κ.λπ.

Τὸ κατ' ἐξοχήν, ὅμως, ἄμφιον πού συμβολίζει τὴν ὁλόσωμο παρουσία τοῦ ἐνσαρκωθέντος Χριστοῦ εἶναι ὁ λευκός ποδήρης χιτῶν (τό στιχάριο).

Ὁ ποδήρης χιτῶν, τὸ στιχάριον, συμβολίζει τὴν ἐνσάρκωση τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὑπό

τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ πρόσληψη τῆς πληρότητος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως (πρβλ. «ὄλον εἴληφεν... τόν ἀνθρώπον ὁ Δεσπότης»). Ὅπως βεβαιώνει ὁ ἅγιος Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς, ὁ ποδήρης χιτῶν «τὴν κατὰ σάρκα προφητεύειν οἰκονομίαν, δι' ἣν προσεχέστερον εἰς κόσμον ὤφθη». Τὰ ἱερά ἄμφια διακονοῦν ἐπίσης τὸ θαῦμα τοῦ Θαβῶρ (Μαθ. ιζ', 2).

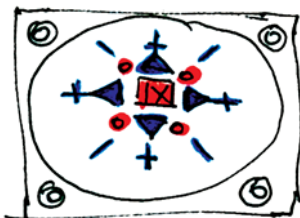
γ) Παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: Ἡ ἁγιοπνευματικὴ σημασία τῶν ἱερῶν ἀμφίων εἶναι ἐξ ἴσου χαρακτηριστικὴ. Τὸ ἐπιτραχήλιον, τὸ κατ' ἐξοχήν ἄμφιον τοῦ ὀρθοδόξου λειτουργοῦ, οἱ «ποταμοὶ» τῶν ἀμφίων τοῦ ἀρχιερέως ὄχι μόνο συμβολίζουν τὴν χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (τό χάρισμα τῆς ἱερωσύνης), ἀλλά καὶ λειτουργοῦν ὡς ἀγωγοὶ τῆς χάριτος καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἱματίων τοῦ Χριστοῦ (Λουκ. ιγ' 45-47) καὶ τῶν Ἀποστόλων (Πράξ. ε' 15). Εἶναι δηλωτικὸς ὁ ἀγιογραφικὸς στίχος πού ἀπαγγέλλομε, ὅταν ἐνδύομαστε τὸ ἐπιτραχήλιον: «Εὐλόγητός ὁ Θεός ὁ ἐκχέων τὴν χάριν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ» (πρβλ. Ζαχ. ιβ' 10).

δ) Παρουσία τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος: Τὰ ἱερά ἄμφια ἔχουν ἐπίσης καὶ ἐκκλησιολογικὴ σημασία. Ὁ ἱερεὺς χειροτονεῖται καὶ ἐνδύεται τὰ ἱερά ἄμφια, παρουσία καὶ συμμετοχῇ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος, ἀλλά καὶ ὅταν πρόκειται νὰ τελέσει τὰ τῆς θείας Λατρείας. Χωρὶς τὴ συνάξη τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, ὁ ἱερεὺς δέν ἐνδύεται τὰ ἱερά ἄμφια. Τὰ ἱερά ἄμφια, ἐπομένως, μαρτυροῦν τὴν ὑπαρξὴ καὶ παρουσία τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Ὁ ὀρθόδοξος λειτουργὸς δέν ἐνδύεται ποτέ τὰ ἱερά ἄμφια, γιὰ ἀτομικὴ χρῆση (ὅπως τοῦτο συμβαίνει μέ τοὺς ρωμαιοκαθολικοὺς κληρικούς), ἀλλά μόνο ὅταν

παρίσταται ἡ κοινότης τῶν πιστῶν (πρβλ. «Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην καί οἱ ὅσιοί σου ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται», Ψαλμ. 191,9). Ἡ ἀπουσία ἁμφίων σημαίνει καί ἀνυπαρξία ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Καί ὅπως ὁμολογεῖ ὁ Carlyle «ὅταν οἱ ἱερεῖς παύουν νά φοροῦν ἁμφια, αὐτό θά εἶναι σημεῖο ὅτι ἡ κοινότητά πέθανε καί ἡ ἀνθρωπότητα θά ἔχει γίνῃ πτώμα πρὸς ταφήν. Τά ἱερά ἁμφια εἶναι σημαντικά, διότι ὑποβαστάζουν τόν πολιτισμό καί αὐτόν ἀκόμη τόν ἔλλογο ἄνθρωπο».

ε) Ἐσχατολογική σημασία: Ἡ μετένδυση τοῦ λειτουργοῦ, ἡ ἀπέκδυση τῶν σκοτεινῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων καί ἡ ἐνδυσή του μέ τά λευκά, πολύχρωμα καί χρυσοποίκιλτα ἁμφια, συμβολίζει τήν ἐσχατολογική ἀλλαγὴ τῆς ἀνθρώπινης φύσης καί τήν ἐνδυσή της μέ τούς ἄφθαρτους καινοῦς χιτῶνες τῆς ἀναστάσεως, τῆς ὀγδῆς καί αἰώνιας ἡμέρας.

Τά ἱερά ἁμφια, εἰδικότερα, συμβολίζουν, ἐπίσης, τό ἐνδυμα τοῦ γάμου, τήν ἐσχατολογική δηλαδή ἔνωση τοῦ λειτουργοῦ καί τοῦ πιστοῦ, βεβαίως, μετά τοῦ Χριστοῦ. Ἡ νύμφη, κατά τήν ὥρα τοῦ γάμου της, ἀλλάζει ἐνδυμασία. Ἀπεκδύεται τά συνήθη ἐνδύματα καί ἐνδύεται τό ἐνδυμα τοῦ γάμου πού εἶναι πάντοτε λευκό καί ὑφασμένο μέ λεπτές καί πολυτελεῖς κλωστές (πρβλ. καί τά σχετικά βιβλικά χωρία καί ἐκκλησιαστικά τροπάρια πού ἀναφέρονται στό ἐνδυμα τοῦ γάμου, Ματθ, γ', 4· κβ', 11-12. «Τόν νυμφῶνά σου βλέπω...» κ.λπ.). Μέ τήν ἐννοια αὐτή, ἡ ἐνδυση τοῦ λειτουργοῦ μέ τά ἱερά ἁμφια, κατά τή θεία Λατρεία καί, εἰδικότερα, τή θεία Λειτουργία, εἶναι μία προετοιμασία γιά τήν ἑορτή «τοῦ γάμου τοῦ Ἀρνίου» (Ἀποκ. ιθ', 7), «ἐνθα ὁ τῶν ἑορταζόντων ἦχος ὁ ἀκατάπαυστος καί ἡ ἀνέκφραστος ἡδονή τῶν καθορώντων τό κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, τό ἄρόρητον» (Μεσονυχτικόν, Εὐχή Μ. Βασιλείου).

Μιά ἀλλιώτικη μαρτυρία... πιστότητας καί ὑπομονῆς

Ἄρχιμ. Χρυσόστομου Κουλουριώτου

«Ἐκπορευομένου τοῦ Ἰησοῦ ἀπό Ἱεριχώ... ὁ υἱὸς Τιμαίου, Βαρτίμαιος... ἐκάθητο παρά τὴν ὁδὸν προσαιτῶν».

(Μάρκ. Ι, 46)

Μέ τόν ἴδιο τρόπο στό δρόμο τῆς ζωῆς, τόν πλειστάκις ἀπανδόχευτο καί ἀφιλόξενο, καθόταν ὁ γιὸς Τζανακάκη, Νικόλαος Τζανακάκης, ζητιανεύοντας, ὅπως ὅλοι ἄλλωστε τό ἔλεος τοῦ μεγάλου Θεοῦ μέσα στό δρόμο τῆς ζωῆς.

Καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἦλθε! Σέ μιά ὑπαρξη, ἀγαθή, φέρελπι. Ἦρθε ὁμως σκληρό, ὀδυνηρό... Καί ὁ Νικόλαος ἐγκλωπώμενος τὴν ἀτυχία του, ἔφευγε τούς ἀνθρώπους κρυπτόμενος... λαθῶν βιώσας. Ὅμως, τό ἔλεος σκληρό σάν τὴν λέπρα, τὴν ἀνίατη, τόν κυνηγοῦσε «πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς» του. Κι αὐτός ἀκόμη πιό ἐπίμονα, πιό ὑπομονετικά ἐκάθητο παρά τὴν ὁδὸν τοῦ βίου, ὁ ἀπερριμμένος, ἡ ἀπερίφροντις, προσαιτῶν τό θεῖον ἔλεος!

—Υἱέ Δαβίδ Ἰησοῦ ἐλέησόν με! (Μάρκ. 1.47).

Καί ἐνῶ οἱ συνάνθρωποί του δέν ἄντεχαν τὴ συμφορά του καί ἐπετίμουν αὐτῶ πολλοί ἵνα σιωπήσει!»! Αὐτός «πολλῶ μᾶλλον ἐκραζε· Υἱέ Δαβίδ, ἐλέησόν με».

Συνήθως, οἱ συνάνθρωποι ἐθελοντί πα-

ραβλέπουμε τὴ συμφορά τοῦ πλησίον, γιατί συνήθως δέν ἀντέχουμε τό κακό, τὴ συμφορά, τό θάνατο, τὴ φθορά. Συχνά ἀποστρεφόμεστε τὴν δυστυχία τοῦ διπλανοῦ, ἐστιάζοντας ναρκισσιστικά τίς δικές μας δῆθεν συμφορές. Παντοῦ κάποιιοι θέλουμε νά ἔχουμε τὴν πρωτιά ἀκόμα καί στὴν συμφορά, ἀκόμη καί ὅταν ἡ δική μας, τελικά εἶναι μιά γελοιοῦτητα μπροστά στά βάσανα τοῦ πλησίον μας.

Γι' αὐτό καί ὁ νεαρός Νικόλαος Τζανακάκης, ὁ μετέπειτα καί ἀείποτε ὄσιος Πατῆρ Νικηφόρος ὁ Λεπρός, μέ προίκα τὴν ἀδάμαστη λέπρα του ἐπαιτοῦσε καθ' ὅλον τὸν βίον του τό θεῖο καί μέγα ἔλεος. Ἐπαίτης τοῦ θεῖου ἐλέους ὁ Νικόλαος, ὁ μετέπειτα, Γερο-Νικηφόρος, ἐγεννήθη καταφυγὴ δι' αὐτόν εἰς τὴν γενεάν του ὁ Κύριος (πρβλ. Ψαλ. 89,1).

Ἐκ νεότητος δοκίμασε τὴν ἀπόρριψη ἐκ τῆς ἀσθeneίας, τὴν ἐξουθένωση τῶν ἀνθρώπων καί γι' αὐτό κατέληξε τὴν ἀναφορά του μόνον εἰς τὸν ἀρχηγόν καί τελειωτὴν τῆς πίστεως Ἰησοῦν Χριστόν! (πρβλ. Ἐβρ. 12, 2-10).

Ἡ ἀναφορά αὐτὴ στόν Ἰησοῦ Χριστόν τοῦ Γέροντος Νικηφόρου δέν ἦταν οὔτε θεωρητική, οὔτε ἠθικιστική, οὔτε συναισθηματική. Ἦταν ἀναφορά ὑπαρξιακή!

Εἶχε καθαρῶς ὄντολογικό περιεχόμενο καί δέν ἐπρόκειτο γιά ἀναφορά συναισθηματικῶ περιεχομένου...

Γι' αὐτό ἀντί τῆς προκειμένης χαρᾶς πού ὑπόσχεται ἐπ' ἐλπίδι ἢ ζωῆ σέ κάθε νέο ἄνθρωπο ὁ Γέρων Νικηφόρος ὑπέμεινε τόν Σταυρόν τῆς λέπρας, αἰσχύνῃς καταφρονήσας! Καί ἐπορεύθη τήν ὁδόν αὐτοῦ χαίρων, ἀφοῦ ἀναλογίσθηκε μέ σύνεση καί ἐχεφροσύνη τί ἀκριβῶς ὑπέμεινε ὁ Χριστός «γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου».

Διότι ὁ ὁσίαθλος Νικηφόρος, ὁ λεπρός, ἀνακτώντας ἀναφοράν στόν Ἰησοῦν Χριστόν κάποτε τόν εἶδε! «καί ἰδὼν Ἰησοῦν πεσών ἐπί πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· Κύριε, ἐάν θέλεις δύνασαι με καθαρίσαι» (Λουκ. ε, 12). Ὅσοι παιδευόμενοι «μετέλαβον τῆς ἀγιότητος τοῦ Ἰησοῦ» (Ἐβρ. 12, 10) ἀπευθύνονται στό Χριστό, ὅπως Ἐκεῖνος στόν Πατέρα μέ τό «εἰ θέλης!», μέ τό «εἰ δυνατόν!». Δέν ἀπαιτοῦν, ἀλλά ἐπαιτοῦν μέ εὐγένεια, ὅπως ζητοῦν τά ὄρια μιᾶς γνήσιας σχέσεως...

Καί ὁ Χριστός τοῦ εἶπε: «δέν θέλω καί δέν θά καθαρισθεῖς» καί ὁ Γέρων Νικηφόρος ἀπήντησε: «νάσαι εὐλογημένο»!!!»

Δέχθηκε μέ ὠριμότητα ἐνῆλικα τό μικρό κόκκινο στεφάνι ἐνός ἄλλου εἴδους ἀθλήματος ζωῆς! Τῆ σφραγίδα τῆς ἀσθένειας τῶν λεπρῶν, μέ τό σημάδι στό δέρμα του τῆς νόσου τοῦ Χάνσεν!

Καί ἄρχισε ὁ Γολγοθᾶς τοῦ Γερο-Νικηφόρου... Ἡ ταραχή στήν ἀρχή, ἡ ἀπογοήτευσις, ἡ ἀπελπισία, ἡ ὠριμότης, ἔπειτα ἡ περίσκεψις, ἡ ἀναζήτησις, ἡ καταφυγή, ἡ ἐκκλησιαστική ζωῆ, ἡ Χίος, ὁ ἅγιος Ἄνθιμος, ἡ Παναγία ἡ Βοήθεια, ἡ Λειτουργία, ἡ πορεία Σταυρο-Ἀναστάσιμη, τέλος ἡ ὑπομονή, ἡ γενναιότητα ἡ καρτερία, ἡ ἐπιφυλακή, τό ἔλεος, ἡ προσευχή, ἡ παρηγορία, ἡ φωτεινότης... Παραμορφωμένος,

ἀποκρουστικός, ἀόμματος, σχεδόν παράλυτος, μέ πληγές καί πόνους... δέν παραπονιόταν, δέν γόγγυζε, ἀλλά τούναντιον παρηγοροῦσε... ἐνίσχυε... χαροποιοῦσε... φωτοδοτοῦσε... ὡς τέκνο φωτόμορφο τῆς Ἐκκλησίας, λάμποντας, ἀστράπτοντας, ἀλλοιωμένο μέσα ἀπό τή χάρη καί τή συνεύρεση μέ τούς ἄλλους στήν Εὐχαριστία... Ὁ λεπρός Νικηφόρος Μοναχός, μ' ἓνα σκεῦος πῆλινο χιλιοτριμμένο, μέ τό ὄστρακο τῆς κτιστῆς, ὑπάρξεώς του συντετριμμένο, παρέμεινε θησαυρός..., πολύτιμος μαργαρίτης. Σκεῦος ὄστράκινο, μισοσπασμένο, πού ὅμως διαφύλαξε τό θησαυρό τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλπίδας!! Σκεῦος ἐκκλησιαστικό! Δέν ὀλιγόρησε ἐνώπιον τῆς σκληρᾶς παιδείας τοῦ Κυρίου. Γνώρισε ἐκ πείρας ὅτι «ὄν ἀγαπᾶ Κύριος παιδεύει». Ἡ παιδεία κατηργάσθη τήν ὑπομονή, ἡ ὑπομονή τήν ἐλπίδα, ἡ ἐλπίς τήν σωτηρίαν, γι' αὐτό καί ἔφτασε ὁ Παπούλης, νά διώκει «τήν εἰρήνην μετά πάντων καί τόν ἀγιασμόν» (Ἐβρ. 12, 14), ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, «συνερχομένων ἡμῶν πάντων ἐν εὐχαριστίᾳ» (Α' Κορ.). Τόν ἀγιασμό, τή σχέση μετά τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, πού εἶναι ὁ μόνος καί ἓνας Ἅγιος καί Κύριος, τόν ζοῦσε ὡς ὕψιστη δωρεάν. Ὅποιος εἶχε τήν εὐλογία νά τόν συναντήσῃ ἀπολάμβανε τόν ἀγιασμό καί τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ μέ τήν ὁποία κοσμήθηκε.

Ὁ Γέρων Νικηφόρος, ἀφορῶν εἰς τόν Κύριον Ἰησοῦν, ὡς ὁ Προφητάναξ Δαβίδ λέγει: «Ἐθεντό με ἐν λάκῳ κατωτάτῳ οἱ συνάνθρωποί μου, ἐπειδή ἀνιάτως ἠσθένησα. Ἐθεντό με ἐν σκοτεινοῖς καί ἐν σκιᾷ θανάτου! Σάν νά ἐπεστηρίχθη ὅλος ὁ θυμός Σου Κύριε καί ὅλος ὁ θυμός τοῦ ἀνθρώπου διά τήν φθοράν τῆς κτιστότητος ἐπ' ἐμέ! Ἐμακρύνθησαν οἱ γνωστοί μου ἀπ' ἐμοῦ, κατελήφθη μόνος, μονώτατος!

Ἐθεντό με οἱ συνάνθρωποί μου ἐν λάκῳ κατωτάτῳ, ἐν τῷ λεπροκομείῳ, ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς! (πρβλ. Ψάλμ. 87, 7-8). Δι' ἐμέ ὅμως, ὅταν ἐμβῆκα εἰς τόν λάκκον τόν κατώτατον, τό ἐσπέρας ἠὲ ἠέλιος κλαυθμός πολὺς, ὅμως τήν πρωίαν ἐπεκράτησεν ἀγαλλίασις ὡσεὶ πλείστη!!!»

Ἐπειδὴ, λοιπόν, ἐμβῆκε εἰς τόν λάκκον καὶ ἔγινε βδέλυγμα τῶν συνανθρώπων του γι' αὐτό ὅταν ἡ ἀγαλλίασις ἐσκήνωσε στό στραπατσариμένο ὀστράκινο σκεῦος του, τότε ἔγινε παρηγοριᾶς δοχεῖον, φωτεινότητος ὄρος, παραμυθίας ἄγαλμα, ἐλπίδα ἀπαντοχῆς, καρτερίας στηλογράφημα..., εὐφροσύνης παρασκευαστής!

Πλήθος κόσμου συνέρρεε στό λάκκο, τόν κατώτατο τοῦ λεπροκομείου τῶν Ἀθηνῶν..., ἄνθρωποι μέ λύπες, μέ πόνο, μέ κατάθλιψη, μέ ἀπογοήτευση, μέ ἀποθάρρυνση... Ἐκεῖνος ἤξευρε καλά τί σημαίνει πάλῃ μέ τήν ὑπουλή θλίψη καὶ κατάθλιψη! Γι' αὐτό ἔγινε τῶν ἀδικουμένων προστάτης, ὡς ἔχων παρησίαν πρὸς τόν Κύριον, τῶν κατατρεγμένων βοηθός καὶ ἀντιλήπτορας τῶν καταθλιμμένων, ἐτοίμη ἀντιλήψις καὶ βοήθεια!!

Ἡ ἰώβειος ὑπομονή του ἐπέβη εὐωδία μετὰ τό θάνατό του! Ἡ ἀφανής πολιτεία του ἔγινε ἀνάγνωσμα τῶν πιστῶν! Ἡ εὐφροσύνη τῆς ὑπάρξεώς του ἔγινε ἄρωγὴ

ἄμεση γιὰ τοὺς προσκαλουμένους αὐτόν καὶ ἐπικαλούμενους τό ὄνομά του! Αἱ πληγαὶ του ἔγιναν βέλος νηπίων, παιδικό παιγνίδι στά χέρια τοῦ πιστοῦ, στόν ἀρχηγό καὶ τελειωτή τῆς πίστεως Ἰησοῦ Χριστόν Γέροντος Νικηφόρου.

Αὐτὴ τὴ μαρτυρία κομίζουμε στήν Ἐκκλησία. Μαρτυρία ἀγιότητος ἐκ τῆς ἀγιότητος τοῦ Κυρίου τὴν ὁποία μέχρι τέλους ἔδωσε ὁ πατήρ Νικηφόρος Τζανακάκης.

Γιὰ τόν λόγο αὐτό, ὅλοι ὅσοι τόν γνώρισαν τοῦ ἀνέθεταν τίς δικές τους συχνὰ μηδαμινές δυσκολίες ἔναντι τοῦ σταυροῦ ἐκ τῆς ἀνιάτης ἀσθενείας του... Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ τόν πατέρα Νικηφόρο περιέλουσε τό ἔλεος τοῦ Κυρίου... Πόσο παράξενα καταδίωξε τό ἔλεος τοῦ Κυρίου αὐτόν τό συνάνθρωπό μας; πῶς ἐνεργεῖ καὶ ἐνήργησε τό ἔλεος τοῦ Κυρίου; Πῶς τό μαρτύριο τῆς ἀσθενείας μετατρέπεται εἰς εὐεργεσία.

Τόν μακαριστό ὀσιότατο Γέροντα Νικηφόρο τό ἔλεος τοῦ Κυρίου τόν ἐπεσκέφθη μέ τὴ λέπρα! Ἡ λέπρα κατηργάσθη τὴν ὑπομονήν. Ἡ ὑπομονὴ ἔφερε τόν ἀγιασμόν ὡς συμμετοχὴ στὴ μοναδικὴ Ἀγιότητα τοῦ Κυρίου... καὶ ἀγιασμός τοῦ Γέροντος Νικηφόρου, τοῦ λεπροῦ, φέρνει σ' ἐμᾶς τό ἔλεος τοῦ Κυρίου, πού μέσα ἀπὸ παράξενες διαδρομὲς μᾶς καταδιώκει ὅλους!

Νᾶχῳ με τὴν εὐχὴν του!

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Ἐπιμέλεια: Σταῦρος Τερζῆς

- Ἁγίου Νεκταρίου Μητροπολίτου Πενταπόλεως: *Περί ἱερωσύνης*, ἔκδ. Παρρησία, Ἄθῆνα 2012.
- Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου: *Ἡ ὠδή τῆς Θεοτόκου. Ἐρμηνεῖα στήν ἐνάτη ὠδή τῆς Θεοτόκου*, ἔκδ. Συνοδεία Σπυρίδωνος ἱερομ. Νέα Σκήτη, Ἄγ. Ὄρος 2012.
- Ἄνδραλη Χαραλάμπους: *Νεομάρτυρες τῆς Ὁρθοδοξίας στόν 20^ο καί 21^ο αἰώνα*, ἔκδ. Σταμούλη, Ἄθῆνα 2012.
- Ἄνετάκη Μελετίου (ἀρχιμ.): *Ἐνας μεγαλειώδης θησαυρός τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς λατρείας. Οἱ Καταβασίεις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Κείμενο καί ἀσματική μετάφραση*, ἔκδ. Σαῖτης, Ἄθῆνα 2012.
- Ζάχαρου Ζαχαρία (ἀρχιμ.): *Πιστοί στή διαθήκη τῆς ἀγάπης. Τά τρία στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς στή θεολογία τοῦ Γέροντος Σωφρονίου*, ἔκδ. Ἱερά Σταυροπηγική Μονή Τιμίου Προδρόμου, Ἔσσεξ Ἀγγλίας 2012.
- Ἱερωνύμου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος: *Ἐκκλησιαστική περιουσία καί μισθοδοσία τοῦ κλήρου*, Ἄθῆνα 2012.
- Κατσίκια-Καππαδόκη Δημητρίου: *Ὁ ἱερομάρτυς Γεώργιος ὁ Νεαπολίτης. Εἰκονογραφημένη βιογραφία, ἀσματική ἀκολουθία*, ἔκδ. Ἑταιρία Καππαδοκικῶν Σπουδῶν, Ἱ. Μητροπ. Ναός Ἁγ. Γεωργίου Νεαπόλεως Θεσ/νίκης, Νεάπολις 2011.
- Παναγιωτοπούλου Δημητρίου: *Ἐρμηνεῖα στή θεία Λειτουργία*, ἔκδ. Ὁ Σωτήρ, Ἄθῆνα 2011.
- Παπαθανασόπουλου Γιώργου: *Μέρες ἀποκάλυψης στήν Ἰωνία. Τό δράμα τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἰωνίας (1914-1922). Ἱστορικό μυθιστόρημα*, ἔκδ. Ἀρχονταρίκι, Ἄθῆνα 2012.
- Παπαχρήστου Ἀποστόλου: *Τυπική διάταξις τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τοῦ ἔτους 2013*, ἔκδ. Καρδιᾶς, Ἄθῆνα 2012.
- Πιπεράκη Γεωργίου: *Πανάγιον, ἦτοι κατάλογος τῶν ὄπου γῆς ἐορταζομένων ὀρθοδόξων ἀγίων (ἡμερολογιακῶς καί ἀλφαβητικῶς)*, ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι 2006.
- Σάββα Ἁγιορείτου (ἱερομονάχου): *Ἡ θεραπεία τῆς ψυχῆς κατά τόν Γέροντα Πορφύριο*, ἔκδ. Ἱ. Κελλίον «Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου» Κερασιά, Ἄγιον Ὄρος 2010.
- Συμεών Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης: *Πρός τούς ἀδελφούς μου. Ἐόρτια ποιμαντικά μηνύματα*, ἔκδ. Ἐν πλῶ, Ἄθῆνα 2012.
- Σωτηρίου Γεωργίου: *Προφῆτες καί προφητεῖες*, ἔκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 2008.
- Συλλογικό ἔργο: *Ἄς συζητήσουμε ἐπιτέλους γιά τό κήρυγμα*, ἔκδ. Ἄρτος Ζωῆς, Ἄθῆνα 2012.

- Συμεών, Μητροπολίτου Ν. Σμύρνης: *Ἀφθαρσίας πηγή. Καταβασίες Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν*. Ἐκδόσεις Ἐν Πλῶ, Ἀθήνα 2009.

Θεολογικές ἀναλύσεις τῶν καταβασιῶν τοῦ Πάσχα, τῆς Ἀναλήψεως, τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς Μεταμορφώσεως, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Θεοφανείων, τῆς Ὑπαπαντῆς. Τῆς Θεοτόκου, τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων. Μαζί μέ σύντομη εἰσαγωγή σέ ὄρους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποίησης.

- Ἱεροθέου, Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου: *Μεταφράσεις, Μυστήρια καὶ Ἀσκησις*. Ἰ. Μ. Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), Λεβάνεια 2011.

Κείμενα σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἀπόδοσης τῶν εὐχῶν τῆς θείας Λειτουργίας στή νεοελληνική γλῶσσα, τά προβλήματα πού ἀναφύονται καί ἡ σχετική Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

- Γερμανοῦ, Μητροπολίτου Ἡλείας: *Ἡ Διακονία μου κατά τήν τρίτην δεκαετίαν (2001-2011)*. Ἐκδοσις Ἰ. Μ. Ἡλείας, Πύργος 2012.

Σέ δέκα ἐνότητες κείμενα, ὅπως ἐπιστολές, μηνύματα, ἐγκύκλιοι, ἀναφορές, ἀπόψεις, γνωματεύσεις, ὁμιλίες, εἰσηγήσεις, ἀνακοινώσεις, ἀπαντήσεις, παραινέσεις, ὁδηγίες, χαιρετισμοί τοῦ Σεβασμιωτάτου πρὸς διαφόρους φορεῖς καί πρόσωπα σέ πολυσχιδεῖς εὐκαιρίες.

- Ἀνθίμου, Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως: *Ἐρμηνεῖς καὶ Διδαχές ἀπό τό «Κατά Λουκᾶν»*. Ἐκδοσις Ἰ. Μ. Ἀλεξανδρουπόλεως, Ἀλεξανδρούπολη 2012.

Περιλαμβάνει τά κηρύγματα δέκα ἐτῶν τῶν περικοπῶν Λουκᾶ Α΄- ΙΖ΄, περισσοτέρων τοῦ ἐνός ἔτους, καί Ματθαίου τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀπόκρεω (τριῶν διαφορετικῶν ἐτῶν, κε΄ 31-46) καί τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρηνῆς (τριῶν διαφορετικῶν ἐτῶν, στ΄ 14-21).

- Σεραφεῖμ, Μητροπολίτου Πειραιῶς: *Κόσμος. Ἐξέλιξις ἢ δημιουργία; Τυχαίότης ἢ ἀπερινόητος σκοπιμότης; Φυσική ἐπιλογή ἢ πάνσοφος Θεία Πρόνοια*; Πειραιεύς 2012.

Περιλαμβάνει τέσσερα κεφάλαια μέ τήν ἰδέα τῆς ἐξελίξεως κατά διαφόρους περιόδους καί ἓνα μεγάλο κεφάλαιο, ὅπου παρατίθενται συμπληρωματικές ἐπιστημονικές καί φιλοσοφικές ἀποδείξεις περί τοῦ ἀβασίμου τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως, τῆς τυχαιότητος καί τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς.

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

● Νέο Διάκονο ἐνέταξε στό δυναμικό της ἡ Ἰ. Μ. Χαλκίδος. Πρόκειται γιά τόν π. Νεόφυτο (κατά κόσμον Στέφανο - Ἰωάννη) Χασάν, 28 ἐτῶν, πτυχιούχο τῆς Ἄν. Ἐκκλ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στήν Χαλκίδα καί ἀνδρώθηκε πνευματικά στήν Ἐνορία τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἰ. Ν. Ἀγ. Δημητρίου Χαλκίδος. Τήν κουρά τέλεσε ὁ Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, μέ τήν συμμετοχή τοῦ Σεβ. Σισανίου καί Σιατίστης κ. Παύλου στίς 13.10.12 στήν ἱστορική Ἰ. Μ. Ἀγίου Γεωργίου Ἀρμά, ὅπου εἶχε ἐνταχθεῖ ὡς δόκιμος. Κατά τή Θ. Λειτουργία τῆς ἐπομένης, Κυριακῆς 14.10.12 χειροτονήθηκε Διάκονος ἀπό τόν Σεβ. Χαλκίδος συλλειτουργοῦντος καί τοῦ Σεβ. Σισανίου στόν Ἰ. Ν. Ἀγ. Ἰωάννου Χαλκίδος.

● Δωρεάν φροντιστηριακά μαθήματα ἐνισχυτικῆς διδασκαλίας παρέχονται ἀπό τήν ἔναρξη τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς ἀπό ἐθελοντές δασκάλους στόν Ἰ. Ν. Ἀγ. Δημητρίου Βόλου, μέ πρωτοβουλία τῶν στελεχῶν τοῦ Ναοῦ, Κληρικῶν καί λαϊκῶν, προκειμένου νά βοηθήσουν οἰκονομικά ἀδύναμες οἰκογένειες στήν περίοδο τῆς κρίσης. Ἦδη 10 παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ, σέ καθημερινή βάση, συμμετέχουν στό πρόγραμμα ἐνισχυτικῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία παρέχεται στό Πν. Κέντρο τοῦ Ναοῦ.

● Πραγματοποιήθηκε στό Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας στίς 16.10.12 ἡ Ἀ' Γενική Ἱερατική Σύναξη τῆς Ἰ. Μ. Δημητριάδος, κατά τήν ὁποία ἐγκαινιάστηκε ἡ προσπάθεια τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας γιά τήν οὐσιαστική προσέγγιση τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Μετά τόν Ἀγιασμό τήν Σύναξη προλόγισε ὁ Σεβ. Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος. Πρῶτος ὁμιλητής ἦταν ὁ Σεβ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμος, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τό θέμα «Οἱ Πατέρες καί ἡ ἐποχή μας». Ἐπόμενος ὁμιλητής ἦταν ὁ Πρωτ. Γεώργιος Δορμπαράκης, Κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς, Θεολόγος - Ἐκπαιδευτικός, ὁ ὁποῖος μίλησε μέ θέμα «Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὡς γνήσιοι φορεῖς καί θεματοφύλακες τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως». Ἀκολούθησε ἐνδιαφέρον διάλογος ἐπί τῶν εἰσηγήσεων.

● Μέ τήν παρουσία τῶν μικρῶν του φίλων, τελέστηκε τό Σάββατο 20 Ὀκτωβρίου 2012 ὁ Ἀγιασμός στό Ἐνοριακό Κατηχητικό Σχολεῖο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἰ. Ν. Ἀγ. Βασιλείου Τριπόλεως. Ἀκολούθησε τό καλωσόρισμα ἀπό τόν Ἐφημέριο τοῦ Ἰ. Ναοῦ π. Ἰω. Σουρλίγκα καί τήν κατηγήτρια κ. Γεωρ. Δροσοπούλου. Τό μάθημα τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολεῖου ἀκολουθεῖ μάθημα ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν. Στήν καλαίσθητη πρόσκληση πρός τούς γονεῖς ἡ ὑπεύθυνη κατηγήτρια συνόψισε σέ τρεῖς γραμμές τό αἶτημα τῶν καιρῶν: «Πιστεύουμε ὅτι ὅλοι καί ἰδιαίτερος τά παιδιά χρειάζονται μία εὐκαιρία νά ἀνακαλύψουν τόν πραγματικό κόσμο πού ὑπάρχει πίσω καί πέρα ἀπό μία ὁποιαδήποτε “ψηφιακή” κατάσταση».

● Τό Κέντρο Λόγου Μπανάτου «'Αληθώς», συμμετέχοντας στή μνημοσύνη τοῦ 'Απελευθερωτικοῦ 'Αγώνα τοῦ Σαράντα καί τῆς 'Αντίστασης τῶν Ἑλλήνων, πραγματοποίησε στίς 28.10.12 ἐκδήλωση στόν Ἱ. Ν. τῆς Παναγούλας Μπανάτου στήν ὁποία περιλαμβανόταν διάλεξη τῆς Ἀρχαιολόγου – Διευθύντριας τοῦ Μουσείου Σολωμοῦ καί Ἐπιφανῶν Ζακυνθίων Κατερίνα Δεμέτη μέ θέμα: «'Η συμβολή τῶν Ζακυνθίων Εἰκαστικῶν στόν Πόλεμο τοῦ Σαράντα» καί ὁμιλία τοῦ συνθέτη Δ. Μπουκουβάλα μέ θέμα: «'Ο μουσουργός Ἀλέκος Ξένος, ὡς μουσικός τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης». Ἀκολούθησε μουσικό πρόγραμμα.

● Τά Ἐγκαίνια τοῦ Ἱ. Ν. Ὁσίου Νικάνορος Χλόης Καστοριάς, προστάτη τῶν παιδιῶν τῆς Καστοριάς, τελέσθηκαν στίς 29 καί 30.9.12. Τίς λατρευτικές ἐκδηλώσεις γιά τά Ἐγκαίνια τοῦ Ἱ. Ναοῦ λάμπρυνε ἡ ἄφιξη στήν Καστοριά τεμαχίου τοῦ Ἱ. Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου ἀπό τήν Θεσσαλονίκη. Στίς ἐκδηλώσεις ἔλαβαν μέρος ἐκτός ἀπό τόν Σεβ. Καστορίας κ. Σεραφεῖμ καί οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Λαρίσης καί Τυρνάβου κ. Ἰγνάτιος καί Ἐδέσσης κ. Ἰωήλ καί ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Σαλῶνων κ. Ἀντώνιος.

● Τά Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀφιδνῶν τελέσθηκαν στίς 21 καί 22.10.12 ἀπό τόν Σεβ. Ἰλίου κ. Ἀθηναγόρα. Τήν παραμονή πραγματοποιήθηκε στήν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, ἡ ὑποδοχή τῶν Ἱ. Λειψάνων, τά ὁποῖα μετέφερε ὁ Σεβ. Κηφισίας κ. Κύριλλος.

● Οἱ Ἐκδηλώσεις τῶν Κ' Δημητρίων πού πραγματοποιοῦνται κάθε χρόνο στή Χαλκίδα ἄρχισαν ἐφέτος στίς 15.10.12 μέ τήν ὑποδοχή τῆς Ἱ. Εἰκόνας τῆς Παναγίας Βηματαρίσσης, ἀπό τήν Ἱ. Μ. Κουτλουμουσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἡ ὁποία ἔλαβε χώρα στήν πλατεῖα Ἁγ. Νικολάου Χαλκίδος.

● Τήν Κυριακή, 4.11.12, μνήμη τῶν Ἁγίων Ἰωαννικίου τοῦ Μεγάλου, Νικάνδρου καί Ἐρμαίου, Ἰωάννου Βατάτζη καί Ἁγίου Γεωργίου Καρσλίδη, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαγκαδᾶ κ. Ἰωάννης χοροστάτησε στόν Ὁρθρο καί προεξῆρχε τῆς Ἀρχιερατικῆς Θ. Λειτουργίας στήν Ἱ. Μ. Παντοκράτορος Μελισσοχωρίου κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας τέλεσε τήν εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ μοναχοῦ Παΐσιου, ἀδελφοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς.

● Ἐκοιμήθη στίς 16.10.12 ὁ π. Ἰωάννης Ἀντωνόπουλος, ὁ ὁποῖος διακόνησε περισσότερο ἀπό ἐξήντα χρόνια στόν Ἱ. Ν. Ἁγ. Στυλιανοῦ Γκύζη. Γεννήθηκε στούς Καμμενιανούς Καλαβρύτων τό 1915. Νυμφεύθηκε τήν Ἑλένη Α. Τυπάλδου, μέ τήν ὁποία απέκτησαν τρία παιδιά. Τό 1944 ὀρκίσθηκε πτυχιούχος Θεολογίας καί ἐργάσθηκε ὡς καθηγητής. Τό 1950, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σπυρίδων Βλάχος τόν χειροτόνησε διάκονο καί ἐν συνεχείᾳ πρεσβύτερο, τοποθετώντας τον στή νεοσύστατη ἐνορία τοῦ Ἁγ. Στυλιανοῦ Γκύζη. Στή διάρκεια τῆς διακονίας του ὁ μακαριστός κόσμησε τήν τοπική περιοχὴ μέ τή ζωντανή καί ἐνεργή προσφορά του καί τό πολυσχιδές ἔργο του, γιά τό ὁποῖο ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τόν τίμησε μέ τό Χρυσό Σταυρό τοῦ Ἁπ. Παύλου.

Επιμέλεια: Πρωτ. Γεωργίου Βαμβακίδη,
Γενικού Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου
Ἰ. Μ. Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου,
Ἐκπρωσώπου Τύπου Ι.Σ.Κ.Ε.

ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ τεῦχος τοῦ «Ἐφημερίου» δέν θά συνεχίσουμε τήν δημοσίευση γιά τό ταμείο τῶν Κληρικῶν, ἀλλά θά ἀσχοληθοῦμε μέ ὀρισμένα θέματα πού προέκυξαν ἀπό τήν ὑπαγωγή τῶν κληρικῶν στό Ἐνιαῖο Μισθολόγιο, Ν. 4024/2011 καί πού χρήζουν, κατά τήν ταπεινή μας ἀποψη, ἐκ νέου διευκρινίσεως, διότι πολλοί ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί μας ἔχουν ἄγνοια γιά βασικές διατάξεις τοῦ ὡς ἄνω Νόμου.

1. Οἱ Μισθολογικές Κατηγορίες καί γιά τούς Ἐφημερίους εἶναι πλέον τέσσερις ὅπως καί γιά ὅλους τούς Δημοσίους ὑπαλλήλους καί Δημόσιους λειτουργούς τοῦ Κράτους.

ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ, ΥΕ. Ὅ,τι ἴσχυε πρὶν ἀπό τήν δημοσίευση τοῦ Ν. 4024/2011 γιά τίς Μισθοδοτικές Κατηγορίες τῶν Κληρικῶν δέν ἰσχύει πλέον. Οἱ ἀπόφοιτοι καί μόνον τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καί τῶν Ἀνωτάτων Ἐκκλησιαστικῶν Ἀκαδημιῶν καί ὄχι τῶν Ἀνωτέρων ὑπάγονται στήν ΠΕ. Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν ΤΕΙ καί μόνον αὐτοί καί ὄχι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Λυκείων, ὑπάγονται στήν ΤΕ. Πρὶν ἀπό τόν Ν.4024/2011 οἱ ἀπόφοιτοι τῶν τετραταξίων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν ὑπαγόταν στήν ΤΕ, αὐτό τώρα δέν ἰσχύει διότι ὁ νομοθέτης ἔκρινε ὅτι, οἱ ἀπόφοιτοι Λυκείων ἀνεξαρτήτων εἰδῶν καί μορφῶν π.χ. Γενικῶν, Ἐκκλησιαστικῶν, Ἐνιαίων, κ.λπ. εἶναι ἀπόφοιτοι Δευτεροβαθμίου Ἐκπαιδύσεως καί ὑπάγονται στήν ΔΕ Μισθολογική Κατηγορία. Τονίζουμε ἰδιαιτέρα αὐτήν τήν παράγραφο, διότι ὀρισμένες Ἐκκλησιαστικές Σχολές, ἀπό ἄγνοια ἴσως τοῦ Νόμου, ἐνημερώνουν ἐσφαλμένως τούς Ἐφημερίους ἀποφοίτους Γυμνασίων καί Δημοτικῶν, ὅτι προάγονται στήν ΤΕ Μισθολογική Κατηγορία, ἐάν ἀποφοιτήσουν ἀπό τά Ἐκκλησιαστικά Λύκεια, αὐτό εἶναι λάθος. Γιά νά προλάβουμε δέ τυχόν ἐνστάσεις ὅτι ἐνδεχομένως μέ τήν δημοσίευση αὐτή, ἀποτρέπουμε τήν ἔτι περαιτέρω μόρφωση καί κατάρτιση, ἐνημερώνουμε πῶς ἀπό τήν συγκεκριμένη στήλη τοῦ «Ἐφημερίου», πληροφοροῦμε τούς ἀγαπητούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς Συμπρεσβυτέρους μας μόνο γιά Μισθολογικά καί μόνον θέματα καί πρέπει νά ἐνημερώνουμε σωστά, γιά νά γνωρίζουν καί οἱ Κληρικοί θέματα γύρω ἀπό τήν μισθοδοσία τους. Οἱ ἀπόφοιτοι Γυμνασίων καί Λυκείων, σύμφωνα μέ τά παραπάνω ὑπάγονται στήν ΔΕ Μισθολογική Κατηγορία, ἐκεῖνο πού ἀλλάζει εἶναι τό Κλιμάκιο, τό ὁποῖο ὅμως δέν ἐπιφέρει σημαντική μισθοδοτική ἐξέλιξη στούς ἀποφοίτους τῶν Ἐκκλ. Λυκείων καί Ἐκκλ. ΙΕΚ. Οἱ ἀπόφοιτοι τέλος, τῶν Δημοτικῶν Σχολείων ὑπάγονται στήν ΥΕ Μισθολογική Κατηγορία.

2. Χορήγησις Μισθολογικῶν Κλιμακίων.

Τά Μητροπολιτικά Συμβούλια πρέπει ὡς Ὑπηρεσιακά Συμβούλια νά προβοῦν πλέον στήν χορήγηση τῶν Μισθολογικῶν Κλιμακίων τῶν Κληρικῶν. Διευκρινίζουμε ὅτι τά Μισθολογικά Κλιμάκια τῶν Ἐκκλ. Λαϊκῶν ὑπαλλήλων χορηγοῦνται μέ ἀπόφαση τοῦ Μητροπολίτου καί ὄχι μέ πράξη τοῦ Μ.Σ.

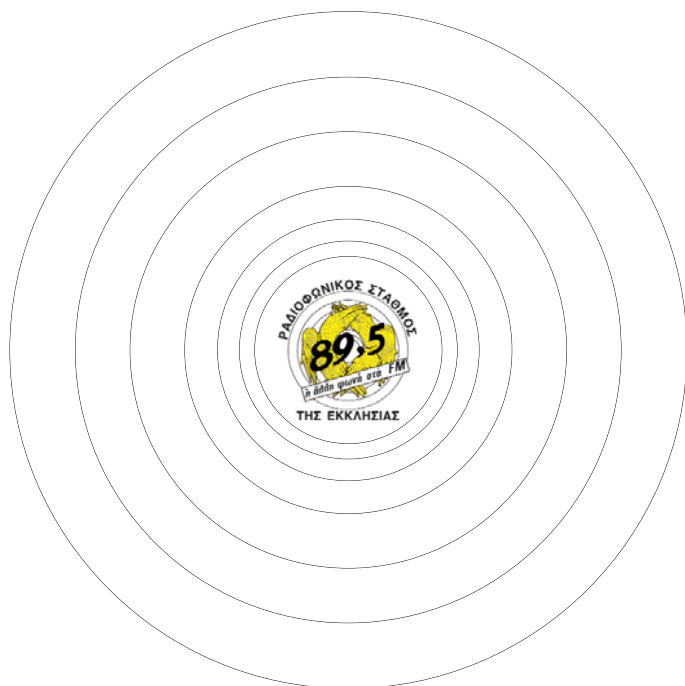
Τά Μητροπολιτικά Συμβούλια χορηγοῦν τά Μισθολογικά Κλιμάκια λαμβάνοντας ὑπόψη τά ἑξῆς:

- α. Τίς διατάξεις τῶν ἄρθρων 12,28 καί 29 τοῦ Νόμου 4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ἐνιαῖο μισθολόγιο/βαθμολόγιο, ἐργασιακή ἐφεδρεία καί ἄλλες διατάξεις ἐφαρμογῆς τοῦ μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικῆς στρατηγικῆς 2011/2015» ὅπως συμπληρώθηκαν ἀντίστοιχα μέ τήν παραγ. 7 τοῦ ἄρθρου 1 καί τήν παραγ. 3 τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ ν. 4024/2011.
- β. Τή μέ ἀριθμ. ΔΙΔΑΔ/Φ. 31.71/882οικ.21500/31/10/2011 ἐγκύκλιο τοῦ Ὑπουργείου Διοικητικῆς Μεταρρύθμισης καί Ἡλεκτρονικῆς Διακυβέρνησης.
- γ. Τή μέ ἀριθμ. 2/78400/0022/14/11/2011 ἐγκύκλιο τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους, σχετικά μέ τήν παροχή ὁδηγιῶν γιά τήν ἐφαρμογή τῶν διατάξεων τοῦ δευτέρου κεφαλαίου τοῦ Ν. 4024/2011.
- δ. Τή μέ ἀριθμ. ΔΙΔΑΔ/Φ.31.18/941ΟΙΚ.2517/27/012012 ἐγκύκλιο τοῦ ὡς ἄνω Ὑπουργείου τῆς παραπάνω παραγράφου, βάσει τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Ν. 4024/2011.
- ε. Τήν ἀριθμ. οικ. 2/20433/0022/8/3/2012 ἐγκύκλιο τοῦ Γ.Λ.Κ. «κοινοποίηση μισθολογικῶν διατάξεων καί πρόσθετες ὁδηγίες γιά τήν ὑλοποίηση τῶν διατάξεων τοῦ ἐνιαίου μισθολογίου».
- στ. Τό ὑπ' ἀριθμ. 7147/3114/12/12/2011 ἐγκύκλιο σημείωμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τήν κατάταξη τῶν Ἐφημερίων στά νέα Μισθολογικά κλιμάκια τοῦ ἐνιαίου μισθολογίου Ν. 4024/2011.
- ζ. Τήν συγκεκριμένη διαπιστωτική πράξη τοῦ Μ.Σ. γιά τήν κατάταξη τῶν Ἐφημερίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.
- η. Τά στοιχεῖα τά εὐρισκόμενα στόν ἀτομικό φάκελο ἐκάστου Ἐφημερίου ἀπό τά ὁποῖα θά προκύπτει ὅτι συμπληρώθηκε ὁ χρόνος πού ἀπαιτεῖται διά τήν λήψη τοῦ Μ.Κ.

Είδοποίηση για τούς παραλήπτες τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφημέριος»

Ἐνημερώνουμε τούς κληρικούς ἀναγνώστες τοῦ «Ἐφημερίου» ὅτι λόγω τοῦ τριπλασιασμοῦ τῆς ἀξίας τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν καί τῆς εὐρύτερης δυσμενοῦς οικονομικῆς καταστάσεως, τὰ Ἐκκλησιαστικά Περιοδικά ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ καί ΕΚΚΛΗΣΙΑ, μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τό παρόν δέν θά ἀποστέλλονται μέ τὰ Ἑλληνικά Ταχυδρομεῖα στήν διεύθυνσή σας, ἀλλά στίς κατά τόπους Ἱερές Μητροπόλεις, προκειμένου νά διανέμονται κατά τίς Ἱερατικές Συνάξεις στούς δικαιούχους Ἐφημερίου.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
Αριθμός Άδειας
10

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Άθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203